

UCHWAŁA NR XXIII/150/16
RADY MIEJSKIEJ W MIŁOSŁAWIU
z dnia 8 grudnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata od 2016 do 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, zmiany: Dz. U. z 2016 r. poz. 1579) Rada Miejska w Miłosławiu uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się do realizacji program gospodarczy pn. „Strategia Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016 – 2022” w brzmieniu ustalonym w załączniku nr 1 do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy.
- § 3. 1. Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez umieszczenie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Miłosław.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
Hubert Gruszczyński
Hubert Gruszczyński

projekt uchwały pod względem prawnym

nie budzi zastrzeżeń

Miłosław dnia 1.12.2016

RADCA PRAWNY

mgr Miłosław...

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XXIII/150/16 RADY MIEJSKIEJ W MIŁOSŁAWIU
z dnia 8 grudnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata od 2016 do 2022

W związku z upływem terminu ważności „Strategii Rozwoju Gminy Miłosław” uchwalonej na lata 2002-2011 zaistniała potrzeba opracowania i przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy na kolejne lata. Strategia jest narzędziem polityki gminnej i stanowi istotny dokument planowania rozwoju lokalnego określający kluczowe kierunki rozwoju gminy Miłosław. Celem strategii jest określenie misji i wizji gminy, celów strategicznych i operacyjnych oraz działań zmierzających do osiągnięcia założonych celów. Strategia stanowi również dokument niezbędny przy składaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków unijnych w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020 UE.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016 – 2022 jest uzasadnione.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Hubert Gruszczyński

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXIII/150/16
Rady Miejskiej w Miłosławiu
z dnia 8 grudnia 2016 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016-2022

Miłosław, 2016

SPIS TREŚCI

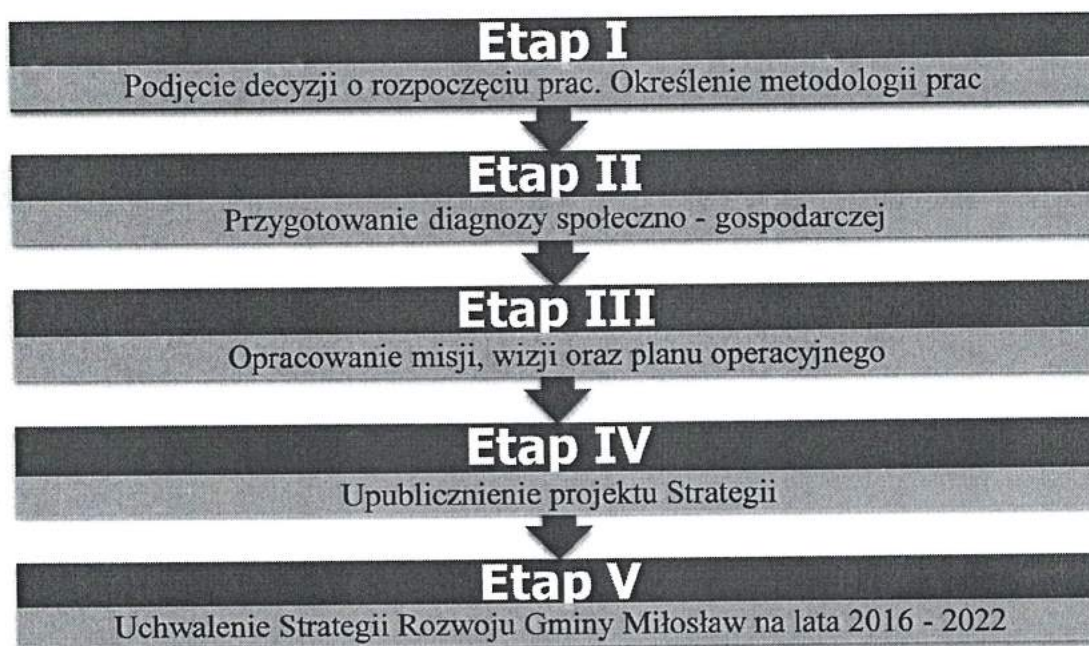
1. Wstęp	3
2. Analiza SWOT	5
3. Misja i wizja gminy	6
3.1. Misja	6
3.2. Wizja.....	6
4. Plan operacyjny	7
4.1. Cel strategiczny 1. AKTYWNE, ROZWIJAJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO	8
4.2. Cel strategiczny 2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ CZYNNIKIEM POBUDZAJĄCYM GOSPODARKE GMINY	10
4.3. Cel strategiczny 3. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA.....	11
4.4. Cel strategiczny 4. ŚWIADOME KORZYSTANIE Z ZASOBÓW ŚRODOWISKA	12
5. Nawiązania do dokumentów wyższego rzędu	14
6. Finansowanie Strategii	24
7. Wdrażanie i monitoring	25
8. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Miłosław	30
8.1. Charakterystyka miasta i gminy	30
8.1.1. Położenie miasta i gminy.....	30
8.1.2. Rys historyczny	31
8.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Miłosław	34
8.2.1. Demografia.....	34
8.2.2. Rynek pracy	39
8.2.3. Zasoby środowiska przyrodniczego	41
8.2.4. Zasoby kulturowe.....	45
8.2.5. Infrastruktura techniczna	49
8.2.6. Sfera gospodarki.....	53
8.2.7. Infrastruktura społeczna.....	60
8.2.8. Sfera finansowa gminy.....	71
9. Raport z konsultacji społecznych	76
SPIS TABEL	84
SPIS WYKRESÓW	84
SPIS RYSUNKÓW	85

1. Wstęp

Strategia to koncepcja działania, która polega na formułowaniu zbiorów długookresowych celów jednostki oraz ich dostosowywaniu w zależności od stanu i potrzeb otoczenia. Strategia Rozwoju Gminy jest narzędziem polityki samorządu terytorialnego, umożliwiającym wspieranie procesów rozwojowych jednostki. Bardzo ważnym elementem opracowania Strategii jest zaangażowanie w pracę wszystkich podmiotów zainteresowanych życiem gminnym. Do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016 – 2022 przyjęto model partycypacyjno – ekspercki, który polega na szerokim udziale lokalnej ludności, władz gminnych oraz zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych.

Opracowanie dokumentu było wieloetapowym procesem. Wyróżniono pięć etapów:

Pierwszy etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016-2022 polegał na podjęciu decyzji o opracowaniu niniejszego dokumentu oraz przygotowaniu metodologii i harmonogramu prac.

Drugi etap prac obejmował gromadzenie oraz analizowanie zebranych danych. Posłużyły one opracowaniu diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Diagnoza została sporządzona w oparciu o ogólnodostępne dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, dane publikowane na stronie internetowej Gminy Miłosław, a także udostępnione przez Urząd Gminy Miłosław oraz jednostki organizacyjne gminy. Diagnoza ta, jak również wskazania i sugestie mieszkańców podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych stanowiły podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Trzeci etap opracowania Strategii obejmował przygotowanie planu operacyjnego, na który składają się następujące elementy: wizja, misja, cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań. Wypracowane elementy zostały poddane konsultacjom, podczas których mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag oraz propozycji zmian kluczowych elementów dokumentu. Na tym etapie określono także sposoby finansowania zaplanowanych działań, metody wdrażania Strategii oraz monitoringu stopnia realizacji jej celów w oparciu o zaproponowany katalog wskaźników.

Po zakończeniu prac projekt dokumentu został przekazany do publicznej wiadomości (etap IV) w celu zebrania opinii od lokalnej społeczności. Po uwzględnieniu wszystkich zgłoszonych uwag ostateczna wersja dokumentu zostanie uchwalona przez Radę Miejską w Miłosławiu.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z dostępnych narzędzi analizy strategicznej, służącej do oceny potencjału badanego podmiotu. Realizowana jest poprzez zestawienie mocnych i słabych stron (czynniki wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń (czynniki zewnętrzne). Istotą analizy jest określenie czynników mających wpływ na funkcjonowanie gminy i ich klasyfikacja.

Tabela 1. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. atrakcyjny krajobraz, duże zalesienie gminy 2. dostępność terenów inwestycyjnych 3. dobrze zagospodarowane tereny wiejskie 4. gęsta sieć drogowa 5. powszechny dostęp do sieci telekomunikacyjnej 6. działalność na terenie gminy kilku większych przedsiębiorstw prywatnych 7. wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy 8. niska gęstość zaludnienia gminy 9. duży potencjał turystyczny 10. bogate środowisko przyrodnicze 11. doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych (unijnych) 12. inwestowanie w poprawę jakości życia mieszkańców 13. spadający wskaźnik poziomu bezrobocia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. niezagospodarowane tereny o wysokich walorach rekreacyjno-wypoczynkowych 2. niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych i komunalnych 3. słabo rozwinięty system promocji gminy 4. brak ścieżek rowerowych 5. zły stan infrastruktury drogowej 6. mało zróżnicowana oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna 7. słaba komunikacja autobusowa i kolejowa 8. brak bazy turystyczno-noclegowej 9. duża ilość dróg gruntowych 10. niewykorzystany potencjał turystyczny 11. wzrastające wydatki w ramach pomocy społecznej 12. duży udział kobiet w grupie osób bezrobotnych 13. stopniowy spadek liczby ludności 14. potrzeba modernizacji i budowy placówek oświatowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. potencjał wynikający z bliskiego sąsiedztwa atrakcyjnych terenów zielonych (dolina rzeki Warty) 2. bliskość miasta wojewódzkiego i lotniska 3. autostrada A2 4. możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację inwestycji (w tym funduszy unijnych na lata 2014-2020) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. duże bezrobocie w grupach wiekowych 25-34 i 45-54 2. wysoki poziom ubóstwa w społeczności 3. zanieczyszczone powietrze atmosferyczne 4. zjawisko starzenia się społeczeństwa 5. niska świadomość ekologiczna mieszkańców

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

5. rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej	6. tendencja do migracji w kierunku większych ośrodków miejskich
6. korzystne dla rozwoju rolnictwa warunki glebowo-przyrodnicze	7. możliwość pogorszenia się stanu środowiska naturalnego
7. aktywne działanie na rzecz pozyskania inwestorów	8. niekontrolowany rozwój wielkotowarowego rolnictwa
8. rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	

3. Misja i wizja gminy

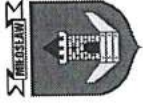
Chcąc zobrazować wskazany kierunek rozwoju, a także odniesienie, według którego stworzone zostały cele strategiczne i operacyjne, autorzy Strategii określili misję gminy jako drogowskaz działań i wizję gminy jako efekt realizacji podanych założeń.

3.1. Misja

Dążenie do podniesienia poziomu życia poprzez wykorzystanie warunków lokalizacyjnych gminy, w szczególności bliskości autostrady i aglomeracji poznańskiej oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i potencjału kapitału społecznego.

3.2. Wizja

Dobrze prosperująca gmina w dolinie rzeki Warty, chętnie odwiedzana przez turystów, której mieszkańcy aktywnie zaangażowani w życie społeczne współtworzą miejsce atrakcyjne do życia.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

4. Plan operacyjny

Jest to układ celów składający się z celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań, poprzez które będą one osiągnęte.

Tabela 2. Drzewo celów

CELE STRATEGICZNE	1. Aktywne, rozwijające się społeczeństwo	2. Przedsiębiorczość czynnikiem pobudzającym gospodarkę gminy	3. Nowoczesna infrastruktura i funkcjonalna przestrzeń publiczna	4. Świadome korzystanie z zasobów środowiska
CELE OPERACYJNE	1.1 Pobudzenie aktywności lokalnej społeczności	2.1 Wykorzystanie atrakcyjności gospodarczej gminy	3.1 Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych	4.1 Mieszkańcy świadomi odpowiedzialności ekologicznej
	1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	2.2 Promocja gospodarcza gminy		4.2 Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej
	1.3 Aktywizacja osób bezrobotnych	2.3 Rozwój lokalnego rynku pracy	3.2 Sprawna i efektywna infrastruktura techniczna	4.3 Zapobieganie emisji szkodliwych zanieczyszczeń
	1.4 Poprawa warunków bytowych rodzin objętych pomocą społeczną	2.4 Turystyka impulsem rozwojowym gminy		4.4 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz o wysokich walorach przyrodniczych
	1.5 Swobodny dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej	2.5 Promocja rolnictwa ekologicznego	3.3 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej i sportowo-rekreacyjnej	
	1.6 Rozwój dostępności i promowanie e-usług na terenie gminy Miłosław			

Źródło: Opracowanie własne

4.1. Cel strategiczny 1. AKTYWNE, ROZWIJAJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO

1.1. CEL OPERACYJNY

Pobudzenie aktywności lokalnej społeczności

Kierunki działań:

- Wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- Wsparcie działalności organizacji sportowych i kulturalnych
- Dopuszczenie placówek publicznych
- Dostosowanie obiektów służących integracji społecznej do potrzeb niepełnosprawnych
- Wsparcie działań integrujących społeczność lokalną podejmowanych przez Miłosławskie Centrum Kultury i organizacje pozarządowe

1.2. CEL OPERACYJNY

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- Rozszerzenie pakietu usług edukacyjnych i kulturalnych
- Wzbogacenie oferty sportowo-rekreacyjnej
- Działania integrujące społecznie seniorów
- Aktywizacja osób niepełnosprawnych
- Zastosowanie mechanizmu kontroli społecznej wobec osób dotkniętych patologiami społecznymi (alkoholizm, narkomania)

1.3. CEL OPERACYJNY

Aktywizacja osób bezrobotnych

Kierunki działań:

- Wsparcie w zakładaniu działalności gospodarczej
- Współpraca międzysamorządowa w regionie w zakresie wymiany informacji nt. rynku pracy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

- Wspieranie równości szans na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem mechanizmów ekonomii społecznej

1.4. CEL OPERACYJNY

Poprawa warunków bytowych rodzin objętych pomocą społeczną

Kierunki działań:

- Wsparcie dla rodzin opiekujących się osobami przewlekle chorymi i starszymi
- Zwiększenie ilości mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie gminy

1.5. CEL OPERACYJNY

Swobodny dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej

Kierunki działań:

- Działania na rzecz ułatwienia dostępu do lekarzy specjalistów
- Zainicjowanie wielodzinowych programów profilaktycznych

1.6. CEL OPERACYJNY

Rozwój dostępności i promowanie e-usług na terenie Gminy

Miłosław

Kierunki działań:

- Zwiększenie powszechnej dostępności e-administracji dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów
- Zwiększenie dostępności usług publicznych przy wykorzystaniu Internetu i innych nowoczesnych technologii
- Wspieranie firm prywatnych w zakresie budowy nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

4.2. Cel strategiczny 2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ CZYNNIKIEM POBUDZAJĄCYM GOSPODARKĘ GMINY

2.1. CEL OPERACYJNY

Wykorzystanie atrakcyjności przyrodniczej gminy

Kierunki działań:

- Zagospodarowanie terenów nadwarciańskich
- Promocja gminy w zakresie turystyki ze szczególnym uwzględnieniem parku miejskiego i licznych zabytków
- Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć lub rozwijać działalność gospodarczą związaną z sektorem turystyki

2.2. CEL OPERACYJNY

Promocja gospodarcza gminy

Kierunki działań:

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
- Działania na rzecz aktywizacji lokalnej przedsiębiorczości
- Wykorzystanie atutu lokalizacji przy autostradzie

2.3. CEL OPERACYJNY

Rozwój lokalnego rynku pracy

Kierunki działań:

- Promowanie i zachęcanie do tworzenia działalności gospodarczej
- Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji lokalnej społeczności inicjatywami edukacyjnymi
- Zainicjowanie działalności podmiotów ekonomii społecznej

2.4. CEL OPERACYJNY

Turystyka impulsem rozwojowym gminy

Kierunki działań:

- Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych promujących gminę

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

- Działania zmierzające do rozbudowy bazy gastronomiczno-noclegowej
- Promocja obiektów zabytkowych i walorów przyrodniczych
- Zagospodarowanie turystyczne terenów przyjeziornych
- Promocja turystyczna, w tym propagowanie historii gminy oraz atrakcyjnych walorów przyrodniczych
- Działania na rzecz rozwoju agroturystyki
- Włączenie stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w działania mające na celu rozwój branży turystycznej w gminie

2.5. CEL OPERACYJNY

Promocja rolnictwa ekologicznego

Kierunki działań:

- Podnoszenie wiedzy i umiejętności rolników z zakresu rolnictwa ekologicznego
- Promocja produkcji zdrowej żywności

4.3. Cel strategiczny 3. NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

3.1. CEL OPERACYJNY

Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych

Kierunki działań:

- Budowa i modernizacja chodników
- Budowa i modernizacja dróg
- Utwardzenie dróg gruntowych
- Rozbudowa istniejących parkingów oraz budowa nowych, w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej

3.2. CEL OPERACYJNY

Sprawna i efektywna infrastruktura techniczna

Kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie gminy
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa sieci oświetlenia
- Eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej

3.3. CEL OPERACYJNY

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej i sportowo-rekreacyjnej

Kierunki działań:

- Modernizacja i budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych
- Modernizacja i budowa placówek oświatowych
- Budowa placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych
- Budowa boisk sportowych
- Budowa i modernizacja innych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- Wspieranie rozwoju wodnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

4.4. Cel strategiczny 4. ŚWIADOME KORZYSTANIE Z ZASOBÓW ŚRODOWISKA

4.1. CEL OPERACYJNY

Mieszkańcy świadomi odpowiedzialności ekologicznej

Kierunki działań:

- Edukacja ekologiczna mieszkańców poprzez kampanie społeczne
- Ochrona miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych
- Organizacja zajęć dla uczniów na temat ekologii
- Monitoring porządku na terenie gminy

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

4.2. CEL OPERACYJNY

Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej

Kierunki działań:

- Promowanie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Budowa sieci ścieżek rowerowych
- Działania na rzecz uruchomienia komunikacji publicznej na terenie gminy
- Promowanie efektywności energetycznej wśród mieszkańców
- Promowanie odnawialnych źródeł energii (OZE)

4.3. CEL OPERACYJNY

Zapobieganie emisji szkodliwych zanieczyszczeń

Kierunki działań:

- Edukacja w zakresie stosowania nawozów i środków ochrony roślin
- Informowanie i kontrolowanie przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy w zakresie zapobiegania zanieczyszczaniu środowiska

4.4. CEL OPERACYJNY

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz o wysokich walorach przyrodniczych

Kierunki działań:

- Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- Podejmowanie działań ukierunkowanych na niwelowanie i ograniczanie natężenia negatywnych zjawisk społecznych
- Rewaloryzacja terenów zieleni urządzonej, w szczególności parków

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

5. Nawiązania do dokumentów wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Miłosław jest zgodna z następującymi (regionalnymi, krajowymi oraz międzynarodowymi) dokumentami strategicznymi:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.
- Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.
- Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020.

Cel strategiczny 1. Aktywne, rozwijające się społeczeństwo

Nawiązanie do dokumentów strategicznych
Cel operacyjny 1.1 Pobudzenie aktywności lokalnej społeczności
Europa 2020
Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, Projekt przewodni: „Młodzież w drodze”.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030
Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji. Kierunek interwencji: Zwiększenie udziału wydatków rozwojowych (m.in. na kształcenie, szkolenie, zdrowie, badania i rozwój oraz infrastrukturę) do 17,6% PKB od 2020 r. Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki. Kierunek interwencji: Podnoszenie jakości edukacji poprzez zorientowanie na efekty uczenia się, w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji, a także personalizację nauczania oraz ewaluację pracy szkół i placówek.

Wielkopolska 2020

Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.

8.6 Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej.

8.7 Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu.

8.8 Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020

Cel operacyjny II.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu

3. Modernizacja infrastruktury instytucji świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej.

Cel operacyjny III.1 Rozwój edukacji ponadgimnazjalnej na terenie powiatu

1. Rozwój placówek edukacyjnych w zakresie modernizacji ich stanu technicznego oraz wyposażenie w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.

3. Rozwój cyfryzacji i informatyzacji w ramach procesów kształcenia.

4. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do potrzeb uczniów.

Cel operacyjny VI.1. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

2. Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie powiatu.

3. Wspieranie organizacji, inicjowanie imprez sportowych i rekreacyjnych, w tym skierowanych do dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny V.2 Rozwój infrastruktury kulturalnej

5. Zwiększenie liczby zadań zleczanych organizacjom pozarządowym w zakresie kultury, sportu i rekreacji.

Cel operacyjny 1.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Europa 2020

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Projekt przewodni: „Europejski program walki z ubóstwem”.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030

Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”

Kierunek interwencji: Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

<p>z usług publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem.</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kraju 2020</p> <p style="text-align: center;">Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p style="text-align: center;">Cel III. 1 Integracja społeczna.</p> <p>Cel III. 1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel III. 1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.</p>
<p style="text-align: center;">Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p style="text-align: center;">Oś Priorytetowa 7. Włączenie społeczne.</p> <p style="text-align: center;">Działanie 7.1. Aktywna integracja.</p>
<p style="text-align: center;">Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie społecznych potencjałów województwa.</p> <p style="text-align: center;">8.4. Promocja zdrowego trybu życia.</p> <p style="text-align: center;">8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego.</p> <p>8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel operacyjny II.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.</p> <p>4. Rozwój form opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi w celu umożliwienia im pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.</p> <p>7. Wspieranie, integracja i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych oraz umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.</p>
Cel operacyjny 1.3 Aktywizacja osób bezrobotnych
<p style="text-align: center;">Europa 2020</p> <p>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.</p> <p>Projekt przewodni: „Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”.</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Kraju 2020</p> <p style="text-align: center;">Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p style="text-align: center;">Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki</p>

<p>II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>II.4.1 Zwiększanie aktywności zawodowej</p> <p>II.4.2 Poprawa jakości kapitału ludzkiego</p> <p>II.4.3 Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 6. Rynek pracy</p> <p>Działanie 6.2. Aktywizacja zawodowa</p> <p>Oś Priorytetowa 7. Włączenie społeczne</p> <p>Działanie 7.3. Ekonomia społeczna</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia</p> <p>7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel strategiczny I. Konkurencyjna gospodarka i stabilny rynek pracy</p> <p>I.1 Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców powiatu</p>
<p>Cel operacyjny 1.4 Poprawa warunków bytowych rodzin objętych pomocą społeczną</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 7. Włączenie społeczne</p> <p>Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.</p> <p>8.9 Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny</p> <p>8.11 Poprawa warunków mieszkaniowych</p>
<p>Cel operacyjny 1.5 Swobodny dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 7. Włączenie społeczne</p> <p>Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne</p> <p>Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura dla Kapitału Ludzkiego</p> <p>Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną</p>

<p>Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel strategiczny II. Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego</p> <p>II.1 Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych</p>
<p>Cel operacyjny 1.6 Rozwój dostępności i promowanie e-usług na terenie Gminy Miłosław</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020</p> <p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowej</p> <p>II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowej</p> <p>II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych</p> <p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 2. Społeczeństwo Informacyjne</p> <p>Działanie 2.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu</p> <p>1.3 Rozbudowa infrastruktury na rzecz społeczeństwa informacyjnego</p> <p>Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa</p> <p>5.5 Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel strategiczny: VIII. Aktywna społeczność</p> <p>VIII.2. Wzmacnianie potencjału i skuteczności administracji publicznej</p>

Cel strategiczny 2. Przedsiębiorczość czynnikiem pobudzającym gospodarkę gminy

<p>Nawiązanie do dokumentów strategicznych</p>
<p>Cel operacyjny 2.1 Wykorzystanie atrakcyjności przyrodniczej gminy</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia</p> <p>7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności</p>

<p>Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel strategiczny: V. Rozwój kultury, sportu, turystyki i rekreacji</p> <p>Cel operacyjny V.3 Rozwój infrastruktury oraz spójnej oferty turystycznej</p> <p>2. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.</p> <p>4. Wspieranie, inicjowanie działań dla powstania produktów lokalnych i turystycznych.</p>
<p>Cel operacyjny 2.2 Promocja gospodarcza gminy</p>
<p>Polska 2030</p> <p>Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.</p> <p>Kierunek interwencji: Poprawa świadomości roli innowacji i strategii rozwojowych firm wśród przedsiębiorców.</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 6. Rynek pracy</p> <p>Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu</p> <p>6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych</p>
<p>Cel operacyjny 2.3 Rozwój lokalnego rynku pracy</p>
<p>Europa 2020</p> <p>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.</p> <p>Projekt przewodni: „Projekt na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020</p> <p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</p> <p>II.2.4. Poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</p> <p>Działanie 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego</p> <p>Oś Priorytetowa 6. Rynek pracy</p> <p>Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość</p>

<p style="text-align: center;">Wielkopolska 2020</p> <p style="text-align: center;">Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia 7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p style="text-align: center;">Cel strategiczny: I. Konkurencyjna gospodarka i stabilny rynek pracy I.1 Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców powiatu</p>
<p>Cel operacyjny 2.4 Turystyka impulsem rozwojowym gminy</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p style="text-align: center;">Cel strategiczny: V. Rozwój kultury, sportu, turystyki i rekreacji Cel operacyjny V.3 Rozwój infrastruktury oraz spójnej oferty turystycznej 2. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej. 4. Wspieranie, inicjowanie działań dla powstania produktów lokalnych i turystycznych</p>
<p style="text-align: center;">Wielkopolska 2020</p> <p style="text-align: center;">Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa 8.6 Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu 8.10 Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego</p>
<p>Cel operacyjny 2.5 Promocja rolnictwa ekologicznego</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p style="text-align: center;">Cel operacyjny VI.3 Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych 1. Kształtowanie postawy proekologicznej mieszkańców.</p>
<p style="text-align: center;">Wielkopolska 2020</p> <p style="text-align: center;">Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami 2.9 Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa</p>

Cel strategiczny 3. Nowoczesna infrastruktura i funkcjonalna przestrzeń publiczna

Nawiązanie do dokumentów strategicznych
Cel operacyjny 3.1 Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych
Polska 2030 Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. Kierunek interwencji: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa systemu transportowego, Kierunek interwencji: Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu II.7.1 Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym II.7.2 Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych
Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 5. Transport Działanie 5.1. Infrastruktura drogowa regionu
Wielkopolska 2020 Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu 1.1 Zwiększanie spójności sieci drogowej 1.2 Wzrost różnorodności oraz upowszechnienie efektywnych form transportu.
Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020 Cel strategiczny: IV. Poprawa dostępności komunikacyjnej IV.1. Optymalizacja rozwiązań komunikacyjnych
Cel operacyjny 3.2 Sprawna i efektywna infrastruktura techniczna
Wielkopolska 2020 Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami 2.7 Poprawa gospodarki wodno-ściekowej
Cel operacyjny 3.3 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej i sportowo-rekreacyjnej

Wielkopolska 2020

Cel strategiczny 5. Zwiększanie spójności województwa
5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturalnego

Cel strategiczny 4. Świadome korzystanie z zasobów środowiska

Nawiązanie do dokumentów strategicznych
Cel operacyjny 4.1 Mieszkańcy świadomi odpowiedzialności ekologicznej
Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 4. Środowisko Działanie 4.5 Ochrona przyrody
Wielkopolska 2020 Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami 2.10 Promocja postaw ekologicznych
Cel operacyjny 4.2 Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030 Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska Kierunek interwencji: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne Kierunek interwencji: Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii
Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 3. Energia Działanie 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych Działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym Działanie 3.3. Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska
Wielkopolska 2020 Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami 2.5 Ograniczanie emisji substancji do atmosfery Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią 3.1 Optymalizacja gospodarowania energią 3.2 Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

<p>Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020</p> <p>Cel strategiczny: VI. Ochrona środowiska</p> <p>VI.1. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki na terenie powiatu</p>
<p>Cel operacyjny 4.3 Zapobieganie emisji szkodliwych zanieczyszczeń</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami</p> <p>2.5 Ograniczanie emisji substancji do atmosfery</p>
<p>Cel operacyjny 4.4 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz o wysokich walorach przyrodniczych</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p> <p>Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura dla Kapitału Ludzkiego</p> <p>Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych</p>
<p>Wielkopolska 2020</p> <p>Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami</p> <p>2.6 Ochrona krajobrazu</p> <p>Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa</p> <p>5.4 Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji</p>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

6. Finansowanie Strategii

Efektywna realizacja założeń wypracowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016-2022 zostanie zapewniona dzięki możliwości finansowania określonych zadań ze środków własnych, jak również ze środków zewnętrznych. Duży potencjał w zakresie pozyskiwania środków na realizację działań niezbędnych do osiągnięcia celów określonych w Strategii stwarza perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020.

Realizacja zadań zapisanych w Strategii będzie realizowana ze wszystkich dostępnych źródeł, takich jak:

- budżet Gminy Miłosław;
- budżet powiatu wrzesińskiego;
- budżet województwa wielkopolskiego;
- budżet państwa;
- środki partnerów lokalnych i instytucji zaangażowanych w realizację założeń Strategii;
- środki finansowe Unii Europejskiej;
- środki instytucji finansowych oraz funduszy inwestycyjnych;
- środki inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych;
- kredyty i pożyczki;
- inne źródła.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

7. Wdrażanie i monitoring

Strategia Rozwoju jest podstawowym dokumentem planowania strategicznego jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi długookresowy schemat działań mający na celu zapewnienie stabilnego rozwoju gminy. Strategia zostaje opracowana przy aktywnym udziale społeczności lokalnej, co ma na celu prawidłowe zdiagnozowanie problemów i potrzeb gminy oraz znalezienie najlepszego sposobu na ich rozwiązanie w drodze konsensusu społecznego. Wpływ mieszkańców na funkcjonowanie ich najbliższego otoczenia jest tutaj kluczowy, bo to oni są podmiotem, w którego interesie działają organy samorządowe.

Warunkiem niezbędnym do skutecznej realizacji Strategii Rozwoju jest zapewnienie efektywnego systemu monitorowania i oceny.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Miłosław są władze gminy Miłosław. Dla sprawnego przebiegu wprowadzania założeń dokumentu w życie w gminie Miłosław zostanie stworzony Zespół ds. Strategii, którego zadaniem będzie nadzór nad poprawnością i skutecznością realizacji postanowień przyjętych w dokumencie. Zespół powinien składać się z przedstawicieli różnych środowisk działających na terenie gminy: władz terytorialnych, organizacji społecznych i gospodarczych oraz pozarządowych. W zakres jego zadań, oprócz powyższych, będzie wchodzić także kontrola zmian zachodzących w najbliższym otoczeniu, opracowywanie raportów kontrolnych, a także właściwe reagowanie na pojawiające się możliwe nieprawidłowości.

Proces wdrażania składał się będzie z trzech elementów: realizacji założeń, monitoringu przebiegu tego procesu oraz oceny efektów. W razie konieczności obejmie także aktualizację Strategii. Jednostka odpowiedzialna za wdrażanie Strategii jest tym samym odpowiedzialna za merytoryczne koordynowanie realizacji celów i zaplanowanych działań oraz analizę stopnia i poziomu ich zastosowania na różnych etapach. Ważną kwestią jest weryfikacja zgodności postępów z założeniami Strategii.

Istotnym elementem procesu monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedleniem efektywności prowadzonych działań. Poniższa tabela przedstawia wykaz wskaźników monitoringu, który nie stanowi zamkniętego katalogu i może ulegać modyfikacjom.

Tabela 3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016-2022

Cel strategiczny 1. Aktywne, rozwijające się społeczeństwo
1.1. Pobudzenie aktywności lokalnej społeczności <ul style="list-style-type: none">- liczba dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;- liczba dzieci i młodzieży korzystającej z oferty zajęć pozalekcyjnych;- wysokość środków przeznaczonych na doposażenie placówek publicznych;- liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych;- wysokość subwencji dla gminnych organizacji sportowych i kulturalnych;- liczba miejsc dostosowanych do użytku przez osoby niepełnosprawne.
1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu <ul style="list-style-type: none">- liczba budynków z ułatwionym dostępem dla osób niepełnosprawnych;- wysokość środków przeznaczonych na aktywizację osób niepełnosprawnych;- liczba wyeliminowanych barier architektonicznych w przestrzeni publicznej;- liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestniczących w skierowanych do nich programach;- liczba inicjatyw integrujących seniorów ze społecznością lokalną;- liczba przygotowanych i realizowanych programów przeciwdziałania powstawaniu zjawisk patologicznych.
1.3. Aktywizacja osób bezrobotnych <ul style="list-style-type: none">- wysokość środków skierowanych na wsparcie kobiet oraz osób niepełnosprawnych na rynku pracy;- liczba zorganizowanych szkoleń mających na celu podniesienie kwalifikacji i umiejętności społeczności lokalnej;- liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych;- dane dotyczące liczby kobiet pracujących w stosunku do mężczyzn;- liczba podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie gminy.
1.4. Poprawa warunków bytowych rodzin objętych pomocą społeczną <ul style="list-style-type: none">- ilość środków przeznaczonych na zadania z zakresu pomocy społecznej;- liczba mieszkań socjalnych i komunalnych;

<ul style="list-style-type: none">– liczba podjętych inicjatyw wspierających opiekę nad osobami starszymi.
1.5. Swobodny dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej <ul style="list-style-type: none">– liczba specjalistów w ramach NFZ;– liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych.
1.6. Rozwój dostępności i promowanie e-usług na terenie Gminy Miłosław <ul style="list-style-type: none">– liczba wdrożonych systemów elektronicznych wspomagających funkcjonowanie administracji publicznej;– liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych nt. wprowadzanych ułatwień obsługi interesantów;– liczba utworzonych baz danych;– procentowy udział rozpatrzonych w Urzędzie Gminy Miłosław wniosków zgłaszanych elektronicznie w ogóle wniosków rozpatrzonych.
Cel strategiczny 2. Przedsiębiorczość czynnikiem pobudzającym gospodarkę gminy
2.1. Wykorzystanie atrakcyjności przyrodniczej gminy <ul style="list-style-type: none">– powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych;– ilość kampanii promujących najważniejsze atrakcje turystyczne gminy;– liczba nowo zarejestrowanych podmiotów działających w sektorze turystyki;– liczba wydanych publikacji promujących gminę.
2.2. Promocja gospodarcza gminy <ul style="list-style-type: none">– stopień uzbrojenia terenów inwestycyjnych;– powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych;– liczba nowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy;– liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych gminy;– liczba pozyskanych inwestorów;– liczba imprez, w których gmina uczestniczyła, promując swoje walory.
2.3. Rozwój lokalnego rynku pracy <ul style="list-style-type: none">– liczba podmiotów działających w sektorze turystycznym;– liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

- ilość akcji promujących zakładanie działalności gospodarczej;
- liczba mieszkańców podejmujących zatrudnienie w wyniku zrealizowanych szkoleń i programów;
- liczba nowo powstałych podmiotów ekonomii społecznej;
- liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

2.4. Turystyka impulsem rozwojowym gminy

- liczba turystów odwiedzających gminę Miłosław;
- liczba utworzonych miejsc odpoczynkowych;
- wielkość dochodów budżetowych gminy z turystyki;
- liczba imprez wpływających na częstsze wizyty turystów;
- liczba podmiotów gospodarczych działających w obszarze turystyki.

2.5. Promocja rolnictwa ekologicznego

- liczba akcji promujących rolnictwo ekologiczne;
- liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje dla miejscowych rolników.

Cel strategiczny 3. Nowoczesna infrastruktura i funkcjonalna przestrzeń publiczna

3.1. Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych

- długość wybudowanych lub zmodernizowanych (bądź utwardzonych) dróg;
- długość wybudowanych lub zmodernizowanych chodników;
- liczba utworzonych miejsc parkingowych przy obiektach użyteczności publicznej.

3.2. Sprawna i efektywna infrastruktura techniczna

- długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej;
- długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej;
- liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodno-kanalizacyjnej;
- liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków;
- liczba zmodernizowanych sieci oświetleniowych.

3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej i sportowo-rekreacyjnej

- liczba wybudowanych siłowni zewnętrznych;
- liczba wybudowanych boisk sportowych i placów zabaw;
- liczba działających placówek rekreacyjnych;

- liczba szkół z nowoczesnym wyposażeniem dydaktycznym/ liczba zmodernizowanych placówek oświatowych.

Cel strategiczny 4. Świadome korzystanie z zasobów środowiska

4.1. Mieszkańcy świadomi odpowiedzialności ekologicznej

- liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców;
- liczba przeprowadzonych zajęć dla młodzieży w szkołach z zakresu ekologii;
- liczba miejsc chronionych ze względu na walory środowiskowe;
- liczba wdrożonych systemów monitorowania porządku.

4.2. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej

- liczba akcji promujących wykorzystanie alternatywnych źródeł energii;
- liczba zainstalowanych urządzeń wykorzystujących OZE;
- liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji;
- liczba dostępnych środków komunikacji publicznej;
- długość wybudowanych ścieżek rowerowych;
- liczba działań promujących niskoemisyjny transport.

4.3. Zapobieganie emisji szkodliwych zanieczyszczeń

- liczba zidentyfikowanych źródeł emisji gazów;
- liczba zneutralizowanych źródeł emisji gazów;
- liczba przeprowadzonych kontroli środowiskowych w przedsiębiorstwach;
- liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych w tematyce stosowania pestycydów w rolnictwie.

4.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz o wysokich walorach przyrodniczych

- powierzchnia parków oraz terenów zieleni objętych rewitalizacją;
- liczba działań zaplanowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- wielkość obszaru zrewitalizowanego.

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

8. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Miłosław

8.1. Charakterystyka miasta i gminy

8.1.1. Położenie miasta i gminy

Miłosław to gmina miejsko-wiejska, położona w południowo - wschodniej części Wielkopolski, w powiecie wrzesińskim. Pod względem geograficznym leży na pograniczu dwóch regionów. Część północna wraz z Miłosławiem rozciąga się na Równinie Wrzesińskiej, stanowiącej fragment Pojezierza Wielkopolskiego, natomiast część południowa położona jest w Kotlinie Śremskiej, wchodzącej w skład Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej.

Rysunek 1. Położenie gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne

Miasto Miłosław zlokalizowane jest w odległości 44 km od Poznania (14 km od Wrześni i 15 od Środy Wlkp.), w otoczeniu stawów, nad rzeką Miłosławką (zwaną również Szywrą),

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

lewym dopływem Moskawy, uchodzącej dalej do Warty. Leży w południowej części równiny Wrzesińskiej, na jednym z pagórków Ozu Miłosławskiego, na wysokości około 90 m n.p.m., przy szosach krajowych: nr 15 Września – Jarocin i nr 441 do Pyzdr. Miłosław jest siedzibą Urzędu Gminy.

Gmina zajmuje powierzchnię około ponad 132 km². W jej skład wchodzi łącznie 29 miejscowości - w tym miasto Miłosław oraz 16 sołectw: Bugaj, Lipie, Białe Piątkowo, Biechowo, Chlebowo, Czeszewo, Gorzyce, Kębłowo, Książno, Mikuszewo, Nowa Wieś Podgórna, Orzechowo, Pałczyn, Rudki, Skotniki, Kozubiec.

Gmina sąsiaduje: od północy - z Gminą Września, od wschodu - z Gminą Kołaczkowo, od południa - z Gminą Żerków i Gminą Nowe Miasto, a od zachodu - z Gminą Krzykosy, Gminą Środa Wlkp. i Gminą Dominowo.

8.1.2. Rys historyczny

Historia Miłosławia sięga czasów starożytnych, o czym świadczą wydobyte na terenie miasta znaleziska archeologiczne, np. pozostałości pochówków z epoki neolitycznej, epoki brązu i wczesnej epoki żelaza czy ślady kultury łużyckiej i pomorskiej oraz osadnictwa z okresu rzymskiego.

W średniowieczu Miłosław był strategiczną osadą otoczoną pagórkami i mokradłami. Od drugiej połowy XIII w. należał do rodu Kotów herbu Doliwa, którzy przyjęli nazwisko Miłosławskich. Jednym z jego pierwszych dziedziców był Piotr Miłosławski, późniejszy kasztelan poznański. Fakt ten odnotowany został w dokumencie wydanym przez księcia Władysława Łokietka w 1314 r. Jest to pierwsza w historii pisana wzmianka o Miłosławiu.

Miłosław był wówczas wsią, która szybko się rozwijała dzięki korzystnemu położeniu na skrzyżowaniu traktów handlowych Poznań - Pzdzry i Września - Nowe Miasto. W 1382 r. odbył się tu zjazd szlachty wielkopolskiej, która sprzeciwiała się oddaniu korony Zygmunтови Luksemburskiemu. Stąd wywodzili się też dwaj znamienici duchowni: Filip z Miłosławia - archidiacon poznański i kanclerz księcia Władysława Łokietka, który jako znakomity prawnik odegrał ważną rolę w procesie polsko-krzyżackim w latach 1320-1321, oraz Piotr z Miłosławia - autor kazań, stanowiących zabytek wczesnej polszczyzny z połowy XV w.

W XIV w. nadano Miłosławiowi prawa miejskie. Dokładna data ich nadania nie jest jednak znana. W XV w. owe niewielkie miasteczko podupadło i powróciło do rangi wsi.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

W 1487 r. do Miłosławia sprowadził się Wojciech Górski herbu Łódzia, kasztelan łądzki i starosta wschowski. W 1539 r., dzięki staraniom nowych właścicieli, Piotra i Macieja Górskich, nastąpiła relokacja miasta na prawie magdeburskim. Herb Górskich na tle bramy symbolizującej prawa miejskie stał się herbem miasta. Wraz z odnowieniem praw miejskich Miłosław zaczął intensywniej się rozwijać - pod koniec XVI w. stanowił znaczący ośrodek sukiennictwa.

W połowie XVI w., za sprawą Górskich, kościół parafialny przeszedł w ręce protestantów (luteran), a w 1607 r. w Miłosławiu miał miejsce synod luterkański, na którym stworzono zręby organizacyjne protestantyzmu w Wielkopolsce. Miasto w okresie reformacji stanowiło ważny ośrodek dysydencki.

W XVII w. rozwój miasta hamowały powtarzające się epidemie „morowego powietrza” i częste zmiany właścicieli. Miasto dotkliwie ucierpiało także w czasie „potopu” szwedzkiego, a następnie podczas wojny północnej na początku XVIII w., kiedy to zostało dwukrotnie spalone przez Szwedów. Wielkie pożary miały miejsce również w latach 1743 i 1746.

Wojny i przemarsze wojsk - obok epidemii i pożarów - przyczyniły się do upadku i wyludnienia miasta. Lepsze czasy nadeszły, kiedy w 1777 r. dobra miłosławskie kupił Maciej Nowina Mielżyński, dzięki niemu Miłosław został odbudowany i stał się znaczącym ośrodkiem sukiennictwa.

Pod koniec XVIII w. głównym zajęciem mieszkańców Miłosławia - obok rzemiosła - stał się handel. Miasto jako ważny ośrodek handlowy co tydzień było miejscem targów, a kilkanaście razy w roku odbywały się tu jarmarki. W 1799 r. Maciej Mielżyński założył fabrykę powozów. W pierwszej połowie XIX w. miłosławianie coraz powszechniej trudnili się garbarstwem, choć jednym z ich głównych zajęć nadal pozostawało sukiennictwo.

W wyniku przeprowadzonego w 1791 r. podziału administracyjnego Miłosław znalazł się w obrębie nowo utworzonego powiatu średzkiego. W 1807 r. ziemie miłosławskie objęte zostały granicami Księstwa Warszawskiego, a po klęsce Napoleona w 1815 r. weszły w skład Wielkiego Księstwa Poznańskiego. W efekcie wprowadzonych przez Prusaków zmian administracyjnych utworzony został powiat wrzesiński, w którego granicach Miłosław pozostawał od 1818 r. aż do 1975 r. W 1833 r. na mocy wprowadzonego przez rząd pruski nowego prawa miejskiego 71 wielkopolskich miast prywatnych, w tym Miłosław, otrzymało status miast wolnych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Za życia Seweryna Mielżyńskiego (1804-1872) i Józefa Kościelskiego (1845-1911) - najwybitniejszych dziedziców Miłosławia - miasto było znaczącym ośrodkiem polskości w zaborze pruskim. Seweryn Mielżyński oddawał się działalności patriotycznej: był współzałożycielem „Bazaru” - centrum polskości w Poznaniu, poparł powstanie styczniowe finansowo oraz udostępnił obozowi powstańczemu swe posiadłości. W latach 1848-1950 działał w Lidze Polskiej, a w latach 1858-1861 był posłem do sejmu pruskiego. Po upadku powstania styczniowego zaangażował się w działalność Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. W 1845 r. z inicjatywy S. Mielżyńskiego w Miłosławiu założono Towarzystwo Kasy Oszczędności, które o 16 lat wyprzedziło pierwszą polską spółdzielnię kredytową (Towarzystwo Pożyczkowe dla Przemysłowców miasta Poznania).

J. Kościelski wysyłał pomoc powstańcom, jednak największą sławą okrył się jako fundator pierwszego na ziemiach polskich pomnika Juliusza Słowackiego. W uroczystym odsłonięciu pomnika jako gość honorowy uczestniczył Henryk Sienkiewicz. J. Kościelski pełnił również funkcję prezesa Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich na Rzeszę Niemiecką, a także brał udział w pracach Towarzystwa Sztuk Pięknych we Lwowie. Wspomagał materialnie studiującą młodzież polską oraz wspierał młodych pisarzy i poetów, w tym Jana Kasprowicza.

Najdonioślejsze w historii Miłosławia zdarzenia miały związek z Wiosną Ludów w 1848 r. W mieście znajdował się jeden z obozów powstańczych, a 30 kwietnia 1848 r. oddziały polskie pod dowództwem Ludwika Mierosławskiego i Feliksa Białoskórskiego stoczyły pod Miłosławiem zwycięską bitwę z wojskami pruskimi dowodzonymi przez gen. Blumena. Przy kościele parafialnym, w miejscu pochowania poległych powstańców z 1848 r., w 1853 r. odsłonięty został pomnik kosynierów miłosławskich (zburzony przez hitlerowców w 1939 r.).

W drugiej połowie XIX stulecia miłosławianie zaczęli zajmować się na większą skalę wyrobem cegieł, ponadto trudnili się uprawą roli, hodowlą bydła, handlem i rzemiosłem. Handel znajdował się w rękach żydowskich, natomiast Polacy opanowali rzemiosło. Znamienny był też upadek sukiennictwa.

W 1875 r. przez Miłosław przeprowadzono linię kolejową Września - Jarocin, co miało ożywiający wpływ na rozwój miasta. W 1896 r. zbudowano browar parowy „Fortuna”, a w 1899 r. powstała fabryka cygar. Wytwórnice te stały się największymi ówczesnymi zakładami Miłosławia.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Charakter miasta w okresie międzywojennym można określić jako handlowo-usługowy. Oprócz warsztatów rzemieślniczych na jego terenie działały wówczas: browar, młyn, gorzelnia, tartak i mleczarnia. Do 1924 r. funkcjonowała fabryka cygar, a w 1929 r. spłonęła garbarnia skór. Znaczny spadek liczby ludności, który wówczas nastąpił, był wynikiem głównie wyjazdu do Niemiec mieszkańców narodowości niemieckiej i żydowskiej.

W czasach okupacji hitlerowskiej w Miłosławiu nastąpiły liczne aresztowania i wysiedlenia do Generalnego Gubernatorstwa. W wyniku represji zginęło wielu mieszkańców Miłosławia (ich liczba w 1946 r. spadła do 2311). 22 stycznia 1945 r. miasto zajęły wojska radzieckie. Wycofujące się wojska niemieckie podpaliły i częściowo wysadziły w powietrze pałac miłosławski, który odbudowano dopiero w latach 1963-1969, adaptując go dla potrzeb szkoły. Obecnie pałac jest siedzibą Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego. W okresie okupacji władze hitlerowskie nakazały również rozbiórkę pomnika Słowackiego. Zdemontowane popiersie poety, przechowane w piwnicy spichlerza w Bugaju, w 1952 r. wróciło na swoje miejsce, a od 1985 r. w Miłosławiu organizowany jest cyklicznie Wojewódzki Konkurs Recytatorski im. Juliusza Słowackiego.

8.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Miłosław

8.2.1. Demografia

Demografia to nauka o ludności, zajmująca się takimi kwestiami jak: wzrosty i spadki liczby ludności, jej migracje, rozmieszczenie przestrzenne i struktura społeczna, a więc wiek, płeć czy wykształcenie mieszkańców danego obszaru. Badania demograficzne mają na celu między innymi powstanie modeli przewidujących stan ludności w perspektywie czasowej. Modele takie mają bardzo istotne znaczenie z punktu widzenia planowania w skali lokalnej, regionalnej, a także na poziomie kraju, a nawet organizacji międzynarodowej.

W 2014 roku, według danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu, obszar gminy Miłosław (tj. ponad 132 km²) zamieszkiwało łącznie 10356¹ osób, z czego niemal 30% (3531) stanowili mieszkańcy miasta Miłosław. Gęstość zaludnienia w gminie kształtowała się zatem na poziomie ok. 78 osób/km². Do najbardziej zaludnionych sołectw należały: Orzechowo (2323

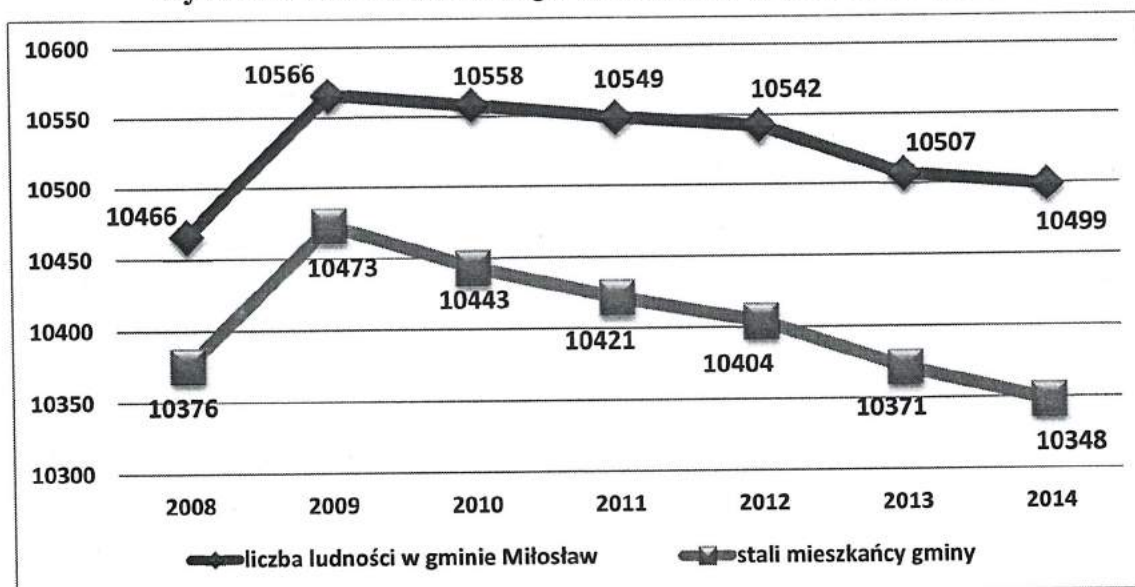
¹ Wedle danych Urzędu Gminy Miłosław było to 10348 stałych mieszkańców, a 10499 wszystkich zameldowanych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

os.) i Bugaj (500 os.). Liczba mieszkańców gminy charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem w czasie. W 2014 roku wzrosła zaledwie o 33 osoby w stosunku do roku 2008. W latach 2008-2009 liczba ludności wykazywała tendencję wzrostową, natomiast kolejne lata przyniosły jej systematyczny spadek. Niewielką dynamikę zmian stanu ludnościowego gminy Miłosław obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Miłosław w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miłosław

Liczba ludności gminy Miłosław od 2008 roku nie zmienia się w sposób znaczący, zarówno w skali całej gminy, jak i w poszczególnych sołectwach. Jej niewielki spadek odnotowano w Miłosławiu, Lipiu, Bugaju, Chlebowie, Kębłowie, Orzechowie czy Białym Piątkowie, a wzrost w Bagatelce, Biechowie, Biechówku, Chrustowie, Czeszewie, Mikuszewie i Skotnikach.

Tabela 4. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Miłosław

Nazwa jednostki osadniczej	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
MIŁOSŁAW	3612	3653	3693	3661	3650	3646	3607
BAGATELKA	118	122	126	127	130	122	126
BIAŁE PIĄTKOWO	297	303	293	290	296	289	282
BIECHOWO	352	358	357	359	358	355	359
BIECHÓWKO	20	21	22	23	24	23	24
BRZECZKA	7	7	6	7	7	7	7

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Nazwa jednostki osadniczej	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BUGAJ	529	521	522	524	529	515	505
CHLEBOWO	213	208	206	207	209	211	206
CHRUSTOWO	47	48	54	52	53	56	57
CZESZEWO	733	755	752	757	742	732	746
CZESZEWO-BUDY	61	58	59	61	61	59	57
FRANULKA	27	26	32	32	33	32	32
GORZYCE	240	246	248	245	239	238	237
KEBŁOWO	163	161	156	157	162	155	158
KOZUBIEC	99	105	99	98	96	97	95
KSIĄŻNO	189	190	184	182	182	180	183
LIPIE	250	251	241	239	240	237	237
MIKUSZEWO	316	326	327	325	323	329	331
NOWA WIEŚ PODGÓRNA	141	142	143	143	146	143	144
ORZECHOWO	2329	2337	2305	2309	2308	2320	2341
PAŁCZYN	286	290	295	303	303	301	312
RUDKI	96	99	96	99	95	97	92
SARNICE	4	4	4	4	4	4	4
SKOTNIKI	247	249	251	254	264	267	269
STOKI	6	7	7	7	4	4	4
SZCZODRZEJEWO	82	78	79	83	83	88	84
WARTA	2	1	1	1	1	-	-
RAZEM	10466	10566	10558	10549	10542	10507	10499

Źródło: Urząd Gminy Miłosław

Analizując liczbę ludności gminy Miłosław pod względem płci, można zaobserwować, że udział kobiet w strukturze zaludnienia jest nieco wyższy niż udział mężczyzn i tendencja ta utrzymuje się przez cały prezentowany okres (z niewielkimi zmianami w układzie strukturalnym). W 2014 roku liczba kobiet stanowiła 50,6% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W związku z takim rozkładem liczby ludności, wskaźnik feminizacji (opisujący liczbę kobiet w danym społeczeństwie przypadającą na 100 mężczyzn) osiągnął poziom około 102 kobiet na 100 mężczyzn i był niższy niż wskaźnik feminizacji w powiecie wrzesińskim (104).

Wykres 2. Struktura ekonomiczna ludności gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W strukturze ekonomicznej liczby ludności gminy Miłosław zdecydowanie dominujący udział ma grupa ludności w wieku produkcyjnym, jednak na przestrzeni analizowanych lat można dostrzec jego systematyczny spadek. Niewielkie zmiany udziału w strukturze zachodzą również, w grupie wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego. Udział pierwszej grupy wiekowej (wieku przedprodukcyjnego) zmniejsza swoją wartość, natomiast udział drugiej (wieku poprodukcyjnego) zwiększa. Jest to sytuacja charakterystyczna dla polskiego społeczeństwa, świadcząca o tym, że staje się ono coraz starsze. Główny Urząd Statystyczny w swoich prognozach nie przewiduje poprawy owej sytuacji, pomimo przeprowadzonej reformy emerytalnej. Zdaniem GUS-u sytuacja ta związana jest w dużej mierze z wysoką skalą emigracji połączoną z niską liczbą zawieranych małżeństw i małą liczbą urodzeń. W gminie Miłosław liczba zawieranych małżeństw stale spada (w 2014 roku liczba zawartych w gminie związków spadła aż o 56,4% w stosunku do roku 2008). Sytuacja ta w dalszej perspektywie może nieść niekorzystne skutki gospodarcze. Szczególnie, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie (czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym) systematycznie rośnie, w 2012 roku wynosił 53,9, a w roku 2014 już 57,1. Analogiczny wskaźnik w powiecie wrzesińskim pozostaje jednak na wyższym poziomie - 58,1. Ponadto przyrost naturalny, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

zgonów w gminie jest dodatni (najniższy pułap osiągnął w 2013 roku - 6, w 2014 odnotowano jego wzrost - do 13).

Tabela 5. Ruchy naturalne zmian liczby ludności w gminie Miłosław

Wyszczególnienie	Urodzenia					Zgony				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Kobiety	53	49	52	58	59	45	43	37	50	46
Mężczyźni	68	71	63	52	61	46	48	50	54	61
Razem	121	120	115	110	120	91	91	87	104	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2014 roku spośród całkowitej liczby mieszkańców analizowanego obszaru (10499 osób) blisko 98,56% osób to stali mieszkańcy gminy, pozostałą część stanowią osoby mieszkające w gminie tymczasowo.

Tabela 6. Liczba mieszkańców stałych i zameldowanych tymczasowo

Liczba mieszkańców	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
- stałych	10376	10473	10443	10421	10404	10371	10348
- zameldowanych tymczasowo	90	93	115	128	138	136	151

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miłosław

Saldo migracji, a więc różnica pomiędzy liczbą osób, które przybyły na dany teren (imigracja), a osobami, które wyjechały (emigracja), zarówno w mieście Miłosław, jak i na wiejskim obszarze gminy osiągnęło w 2013 r. wartość ujemną.

Tabela 7. Saldo migracji

Saldo migracji	Miasto			Gmina- obszar wiejski			Powiat		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	-18	-7	-33	0	-42	17	-10	9	115

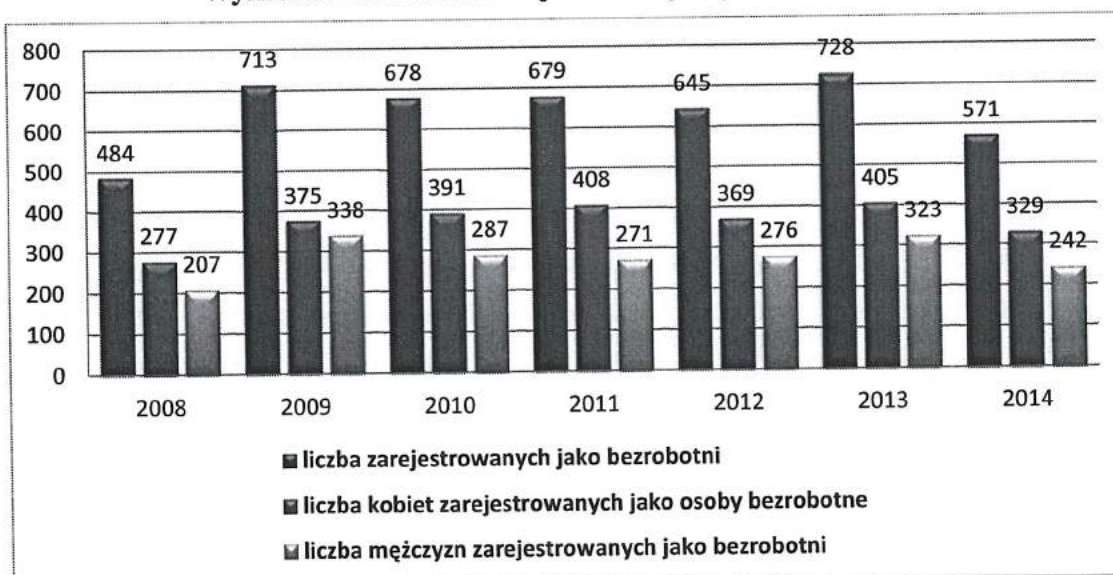
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

8.2.2. Rynek pracy

Rynek pracy jest miejscem, w którym spotykają się zarówno pracodawcy, poszukujący odpowiednio wykwalifikowanej kadry pracowniczej, jak i pracownicy, którzy odznaczają się danymi umiejętnościami. Jest to mechanizm gospodarczy regulujący związek pomiędzy popytem a podażą pracy, określony odpowiednimi dla danego kraju przepisami prawa.

Liczba bezrobotnych w gminie Miłosław w latach 2008 -2014 podlegała wahaniom. W 2009 roku gwałtownie wzrosła, by w kolejnym roku spaść i w 2011 utrzymać się na stałym poziomie. Rok 2012 przyniósł jej kolejny spadek, ale w kolejnym roku ponownie wzrosła. Dynamikę zmian liczby zarejestrowanych bezrobotnych prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Podobnie kształtuje się dynamika zmian liczby osób bezrobotnych w powiecie wrzesińskim. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2014 roku wynosił odpowiednio 57,6% w gminie i 60,5% w powiecie.

Tabela 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg płci

Wyszczególnienie	Gmina			Powiat		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Ogółem	645	728	571	4406	4756	3881
Mężczyźni	276	323	242	1892	2001	1532
Kobiety	369	405	329	2514	2755	2349

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując liczbę bezrobotnych w powiecie wrzesińskim pod względem reprezentowanego przez nich wykształcenia, zauważyć można, że najwięcej osób bezrobotnych występuje w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w 2014 roku – 32%). Duże bezrobocie dotyka także osoby posiadające wykształcenie na poziomie policealnym i średnim zawodowym (w 2014 roku - 21,1%).

Biorąc pod uwagę kryterium wiekowe, największy udział pośród osób bezrobotnych odnotowano wśród osób młodych, między 25 a 34 rokiem życia (28,78%). Duży odsetek wystąpił również w przedziale wiekowym od 45 do 54 lat, w wysokości 19,55%.

Spośród bezrobotnych najmniejszą grupę stanowią osoby pozostające bez pracy od 1 do 12 miesięcy (w 2014 roku były to 353 osoby w całym powiecie). Z kolei najliczniejszą grupę stanowią osoby bezrobotne długotrwale, czyli powyżej 2 lat (w 2014 roku było to 949 osób, z tym, że zdecydowanie większe bezrobocie długotrwale występuje wśród kobiet – 641).

Bezrobotni z gminy Miłosław stanowią 14,71% wszystkich osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrześni. Wskaźnik udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie charakteryzuje się

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

podobną tendencją zmian jak w przypadku liczby osób bezrobotnych i osiąga wyższą wartość niż analogiczny wskaźnik dla całego powiatu (w 2014 roku dla gminy wskaźnik ten wynosił 8,7, a dla powiatu 8,0).

8.2.3. Zasoby środowiska przyrodniczego

Według podziału fizyczno-geograficznego, dokonanego przez J. Kondrackiego, obszar gminy Miłosław **jest położony głównie na Równinie Wrzesińskiej**. Krajobraz gminy ukształtowany został przez lądolód, zwłaszcza podczas stadiałów leszczyńskiego i poznańskiego. Topniejące i przesuwające się masy lądolodu przyczyniły się do powstania płaskiej morenowej Równiny Wrzesińskiej, jest ona raczej bezjeziorna, z niewielkimi wzniesieniami sandrowymi. Ciekawym elementem krajobrazu jest tzw. Oz Wrzesiński (zwany *Wrzesińskimi Karpatami*), wał ziemny pochodzenia fluwioglacjalnego ciągnący się przez 10 km od Zielińca poprzez Grabowo Królewskie aż do Miłosławia.

Lasy zajmują 29,9% ogólnej powierzchni obszaru gminy Miłosław, podczas gdy lesistość powiatu wrzesińskiego jest na poziomie 18,9%. W przeważającej części są to lasy chronione. W granicach gminy położony jest Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy. Zajmuje on obszar 15 640 ha, z czego 5 880 ha znajduje się w gminie Miłosław. Został utworzony w 1994 r., aby chronić unikatową, bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu, bogate i ciekawe zbiorowiska roślinne, rzadkie gatunki roślin i zwierząt, a także wartości kulturowe związane z interesującą przeszłością tego regionu. Parkowy teren obejmuje częściowo dorzecza Warty i jej dopływów Miłosławki (Szywry) oraz Lutyni. Rzeki te utworzyły liczne, niezwykle malownicze starorzecza. Pradolina Warciańsko-Odrzańska dzieli park na dwie części: północną, w której zdecydowanie przeważają lasy leżące na terenie gminy Miłosław, oraz południową, o krajobrazie bardziej mozaikowym i z większą ilością pól uprawnych leżącą na terenie powiatów średzkiego (gmina Nowe Miasto nad Wartą) i jarocińskiego (gmina Żerków).

Na terenie Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego znajdują się dwa rezerwaty przyrody:

- Rezerwat "Czeszewo" o powierzchni 27,61 ha rozciąga się nad Wartą, 1,5 km na południowy wschód od przeprawy promowej. Chroni on las grądowy, w którym obok dębów - rosną graby o rzadko spotykanych rozmiarach dochodzących w obwodzie pni do 220 cm i wysokości do 30 m oraz las łęgowy z dębami i jesionami, których obwód

pni dochodzi do 310 cm i wysokości do 30 m. W rezerwacie tym żyją liczne ptaki, takie jak: czaple siwe, bociany czarne, kanie czarne i rdzawe, myszołowy, jastrzębie gołębiarze, krogulce pustułki i kormorany. Na uwagę zasługują również chronione storczyki występujące w runie. Jest to drugi co do wielkości rezerwat przyrody w Wielkopolsce. Cały jego obszar podlega ochronie częściowej. Ponadto na jego obszarze, w sąsiedztwie starorzecza Szaniec znajduje się grodzisko, zwane Szwedzkim Szańcem, wpisane 19 stycznia 1993 roku do rejestru zabytków Województwa Wielkopolskiego. W średniowieczu znajdowała się tam prawdopodobnie wieża obronna rodu Zarembów. Współcześnie dla rezerwatu opracowano Plan ochrony na lata 2004-2023, który przygotował Klub Przyrodników ze Świebodzina;

- Rezerwat przyrody "Dwunastak" utworzony w 1959 r. w celu zachowania fragmentu łąki niskiego, łąki i lasu mieszanego o cechach zespołów naturalnych. Powierzchnia rezerwatu to 9,12 ha. Drzewostan ma charakter niejednorodny - składa się głównie z dębów i sosen o wysokości do 30 m, w wieku do 160 lat, wśród których jedynie domieszkę stanowi grab, lipa, klon, jesion, wiąz, jawor, olcha i jodła. Szczególnie interesujące w rezerwacie jest bujne runo leśne, charakterystyczne dla naturalnych lasów środkowoeuropejskich. Z rzadkich roślin występuje na tym obszarze kruszczyk (*Epipactis latifolia*). Dla rezerwatu w 2007 r. ustalono plan ochrony.

W gminie Miłosław w ramach sieci Natura 2000 istnieją:

- **specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Nadwarciańska** - położony we wschodniej części Wielkopolski, obejmujący fragment doliny Środkowej Warty o powierzchni 26653,1 ha. Sporadycznie występują na nim, należące do ginących w Europie, łąki wierzbowe (wilgotne lasy związane z bardzo żyznymi, wodnymi siedliskami), częściej natomiast zbiorowiska wiklin nadrzecznych. Na niedużych obszarach, przede wszystkim na obrzeżach doliny Warty, zachowały się olsy porzeczkowe (olsy to lasy olchowe porastające bagienne siedliska) i towarzyszące im łąki jesionowo-olszowe, a także nadrzeczne łąki jesionowo-wiązowe (obecnie rozszerzające swój lokalny zasięg). Największe przestrzenie zajmują wilgotne łąki i pastwiska oraz szuwały. Międzynarodowe walory środowiskowe ostoi potwierdzone zostały przez uwzględnienie jej w programach *Corine biotopes* i *Econet-Polska*. Krajobraz Doliny Środkowej Warty jest na tym terenie jednym z najlepiej zachowanych naturalnych i półnaturalnych krajobrazów typowej rzeki nizinnej. Dolina Środkowej

Warty spełnia także kryteria obszarów ważnych z punktu widzenia ochrony biotopów podmokłych w ramach Konwencji Ramsarskiej. Obszar ma duże znaczenie dla ochrony ptaków. Ponadto obejmuje co najmniej 24 rodzaje wyjątkowo zróżnicowanych siedlisk: od bagiennych i torfowiskowych do suchych i wydmowych.

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Środkowej Warty** - jego całkowita powierzchnia wynosi 60 133,9 ha, obszar obejmuje dolinę Warty pomiędzy wsią Babin (koło Uniejowa) i Dębno n. Wartą (koło Nowego Miasta n. Wartą). Teren ten zajmują ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, zadrzewienia łąkowe (czyli pozostałości po naturalnych lasach nadrzecznych) oraz zarastające starorzecza (jeziora leżące na dnie doliny rzecznej). Zachodni fragment obszaru zajmuje duży kompleks zalewowych, zbliżonych do naturalnych, starych lasów jesionowo-wiązowych i grabów, świerków i dębów. Obszar jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie łąkowym, kiedy to zasiedla go powyżej 10% krajowej populacji rybitwy białowąsej, i powyżej 2% krajowych populacji: cyranki, gęgawy, krwawodzioba, płaskonosy, rybitwy białoczelnej, rybitwy białoskrzydłej, rybitwy czarnej i rycyka.
- **Obszar Ochrony Siedlisk Lasy Żerkowsko-Czeszewskie** - zajmujący powierzchnię 7158,2 ha i obejmujący fragment doliny zalewowej Warty i dolnego odcinka Lutyni, płynących w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej oraz sąsiadujące z nim od północy obszary moreny dennej. Teren ten pokrywa mozaika lasów, łąk i pastwisk. Uwagę zwracają liczne i stosunkowo rozległe starorzecza z dobrze zachowaną roślinnością z klas *Lemnetea minoris* (rzęsa wodna) i *Potametea* (rośliny zarastające zbiorniki wodne). Cały obszar cechuje się harmonijnie zachowanym kompleksem ekosystemów typowych dla ekstensywnie użytkowanej doliny rzecznej. Powierzchnia łągów wiązowo-jesionowych jest jedną z największych na terenie środkowej Wielkopolski. Tworzą one typowy dla dolin rzecznych kompleks żyznych lasów liściastych. Łącznie na terenie ostoi zidentyfikowano 11 typów siedlisk, pokrywających 38% powierzchni ostoi. Wśród występujących na tym obszarze owadów na szczególną uwagę zasługują populacje tak rzadkich gatunków, jak łucznicz korzeniowiec, rzemlik kropkowany (jedynie znane stanowisko w Wielkopolsce) czy zmorsznik sześciopłamek. Populacja wązki trzepli zielonej, będącej fragmentem ciągłej populacji warciańskiej, zasiedla cały odcinek rzeki. Obszar wyróżnia się znalezionym w 2007 roku stanowiskiem ślimaka poczwarówki zwężonej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

W granicach analizowanego obszaru występują także pomniki przyrody:

- 10 dębów szypułkowych;
- 3 lipy drobnolistne;
- dąb bezszypułkowy;
- 2 sosny pospolite;
- sosna czarna;
- jesion wzniosły;
- perłowiec japoński;
- buk pospolity;
- miłorząb japoński.

Biorąc pod uwagę budowę geologiczną teren gminy Miłosław położony jest w granicach dwóch wielkich struktur geologicznych – monokliny przedsudeckiej i synklinorium szczecińsko-mogileńsko-łódzkiego. Na osadach mezozoiku zalegają osady neogenu zbudowane z osadów piaszczystych i burowęglowych, przechodzących ku górze w utwory mułkowo – ilaste i ilaste. Na osadach neogeńskich odłożone zostały gliny morenowe poszczególnych zlodowaceń wraz z przewarstwieniami osadów piaszczystych. Na całym obszarze zalegają natomiast gliny morenowe zlodowacenia środkowopolskiego.

Gmina Miłosław ma charakter rolniczo-usługowo-przemysłowy (62,1% jej powierzchni stanowią użytki rolne). Dominacji funkcji rolniczej sprzyja łagodne ukształtowanie powierzchni oraz klimat.

Klimat można scharakteryzować jako przejściowy, kształtowany przez napływ mas powietrza morskiego i kontynentalnego. Średnia temperatura wynosi 8.3°C, a średnie roczne opady to 518 mm. Większość opadów przypada na lipiec, średnio 74 mm, a najmniej odnotowuje się ich w lutym - 24 mm.

W gruntach ornych gminy przeważają gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane. Są to gleby zwięzłe, wykazujące w wierzchnich warstwach skład mechaniczny piasków gliniastych mocnych.

Główną rzeką gminy Miłosław jest Warta wraz z dopływami - Miłosławką i Lutynią. W 2009 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska określił stan wód Warty jako umiarkowany stan ekologiczny oraz stan poniżej dobrego w zakresie elementów fizykochemicznych. Wody rzeki Miłosławki określono jako wody klasy III - pod względem

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

wskaźników biologicznych; poniżej stanu dopuszczalnego - pod względem elementów fizykochemicznych oraz umiarkowane - pod względem stanu ekologicznego.

Do głównych przyczyn zanieczyszczenia środowiska naturalnego gminy należą:

- nielegalne wysypiska śmieci;
- nieszczelne szamba lub nielegalne wylwanie ścieków do rowów melioracyjnych, a także nielegalne podłączenia - wyloty ścieków socjalno-bytowych do cieków wodnych;
- spalanie w piecach odpadów.

Jakość powietrza

Na terenie powiatu wrzesińskiego przeważają wiatry z zachodu, dlatego też analizując skład powietrza, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę źródła zanieczyszczeń znajdujące się w zachodniej części powiatu.

Do głównych źródeł zanieczyszczeń wrzesińskiego, a więc i miłosławskiego powietrza, należą drogi wojewódzkie, krajowe i autostrada. Wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w gminie Miłosław może mieć również emisja odorów z produkcji zwierzęcej oraz emitory z kotłowni gospodarstw domowych.

Stan powietrza atmosferycznego w gminie ocenia się na umiarkowany. Pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano go w klasie A (poziomy mieści się w granicach dopuszczalnych norm): dla zawartości dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu i ozonu. Ze względu na poziom dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} gminę Miłosław sklasyfikowano w klasie B (poziom przekracza normy, ale w granicach tolerancji). Jedynie poziom pyłu PM₁₀ w gminie Miłosław przekracza wyraźnie dopuszczalne normy.

Do charakterystycznych cech miłosławskiego powietrza należy wysoka zawartość ozonu.

8.2.4. Zasoby kulturowe

Gmina Miłosław wyróżnia się występowaniem licznych zabytków, stanowiących niepowtarzalne dziedzictwo kultury materialnej. Należą do nich zabytki kultury sakralnej i świeckiej, a każdy z nich wyróżnia się unikatową historią oraz wielowiekową tradycją.

Ponadto są one tak doskonale wkomponowane w krajobraz gminy, że cały teren stanowi niezwykle interesujący obszar rekreacyjny z walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi i turystycznymi. Najciekawsze zabytki zostały uwzględnione w poniższej tabeli.

Tabela 9. Zabytki w gminie Miłosław

Miejscowość	Zabytki
Bagatelka	Leśniczówka z 1849 r. Przed frontem budynku w 1988 r. odsłonięto kamień-pomnik ku czci: Filipa Skoraczewskiego, Władysława Wiewiórowskiego i Władysława Żyźniewskiego.
Biechowo	Późnobarokowy zespół klasztorny, zbudowany w latach 1734-1750
Czeszewo	- Dwór z 2 poł. XIX w. - Karczma - Oberża z XVIII w. - Drewniany kościół św. Mikołaja, zbudowany w 1792 r.
Mikuszewo	Zespół parkowo-pałacowy z XIX w.
Bugaj	- Zespół 8 neogotyckich czworaków wzniesionych w poł. XIX w. - Zespół folwarczny, w skład którego wchodzi: oficyna - rządówka z XIX w., o charakterze pałacu eklektycznego; kuźnia z XIX w.; kompleks budynków gorzelnii z 2 poł. XIX w. i dawny browar z końca XIX w., zaadaptowany w 1924 r. na młyn. - Zameczek myśliwski "Bażantarnia" z poł. XIX w., zbudowany w stylu neogotyku romantycznego, w formie średniowiecznego zespołu obronnego. - cmentarz składający się z 6 zdewastowanych grobów ciałopalnych ludności kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza
Miłosław	- Szkoła wzniesiona w latach 1846-48. W 1848 r. w budynku tym funkcjonował lazaret dla rannych w bitwie miłosławskiej. - Eklektyczna willa dawnego właściciela browaru z 1887 r. wraz z zabudowaniami browaru z 1896 r. - Budynek Bazaru z XIX w. W czasie Wiosny Ludów, w 1848 r. o budynek ten kosynierzy stoczyli zwycięską walkę z Prusakami, o czym przypomina wmurowana tablica pamiątkowa. - Kościół ewangelicki zbudowany w latach 1870-1872. - Kościół pw. św. Jakuba z XII w., przebudowany w stylu gotyku romantycznego w XIX w. - Pałac z XVI w., rozbudowany w XIX w. - Budynek poczty z 1895 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.miloslaw.info.pl>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Ponadto na terenie miasta i gminy Miłosław znajduje się kilka miejsc pamięci narodowej:

- pomnik w Czeszewie, ku czci trzech zwiadowców radzieckich, którzy polegli tam jesienią 1944 r., osaczeni przez obławę niemiecką (ich ciała pochowano w zbiorowej mogile na cmentarzu w Czeszewie);
- głaz - pomnik w Miłosławiu, upamiętniający dzieci z Miłosławia, walczące o mowę polską w latach 1901-1904 i 1906-1907;
- pomnik Juliusza Słowackiego, postawiony w głębi parku miłosławskiego, był to pierwszy na ziemiach polskich pomnik tego wieszca;
- pomnik kosynierów miłosławskich przy kościele parafialnym w Miłosławiu;
- miłosławski obelisk z płyt granitowych, upamiętniający wydarzenia Wiosny Ludów;
- tablica w Mikuszewie z 1948 r., upamiętniająca zmarłych i poległych w okresie II wojny światowej mieszkańców Mikuszewa.

W gminie Miłosław funkcjonuje Centrum Kultury, które zajmuje się edukacją kulturalną; gromadzeniem, dokumentowaniem i tworzeniem dóbr kultury; organizowaniem spektakli i koncertów; udostępnianiem zbiorów bibliotecznych oraz popularyzacją książek i czytelnictwa. Organizuje ono także szereg imprez, które na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń kulturalnych gminy:

- Wojewódzki Konkurs Recytatorski im. Juliusza Słowackiego,
- Rajd rowerowy czytelników i bibliotekarzy,
- Dni Miasta,
- Spotkania autorskie,
- Konkurs Piosenki Polskiej,
- Miłosławski Wielogłos Poetycki,
- Spotkanie ze Sztuką – spotkania z lokalnymi artystami i twórcami,
- Imprezy plenerowe – Majówka, Powitanie Lata, Pikniki Rodzinne, Dożynki, Kino plenerowe,
- Spektakle oraz warsztaty dla dzieci i dorosłych,
- Jesienne Spotkania z Muzyką .

Przy MCK działają różne sekcje tematyczne: zajęcia plastyczne dla dzieci i dorosłych, zajęcia aerobiku, zajęcia z języka angielskiego dla dzieci i dorosłych, taneczne dla dzieci,

warsztaty edukacyjne. Ośrodek Kultury prowadzi także współpracę z okolicznymi szkołami, stowarzyszeniami oraz innymi instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy.

Na terenie gminy w ramach Centrum Kultury funkcjonuje również Biblioteka Publiczna w Miłosławiu z filiami bibliotecznymi w Orzechowie, Czeszewie, Mikuszewie, Skotnikach i w Pałczynie oraz świetlice wiejskie w Orzechowie, Pałczynie i Czeszewie.

Tabela 10. Dane dotyczące placówek bibliotecznych na terenie gminy Miłosław

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Biblioteki i filie	6	6	6	6	6	6	6
Księgozbiór	51861	52827	53053	53540	53270	49704	50139
Czytelnicy w ciągu roku	1387	1364	1252	1188	1213	1212	1191
Liczba osób przypadających na jedną placówkę biblioteczną	1717	1721	1733	1732	1731	1725	1726
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika [w wol.]	20,1	23,3	19,1	18,6	20,2	16,5	16,9
Komputery użytkowane w bibliotece, dostępne dla czytelników	3	3	4	4	6	5	6
- w tym z dostępem do Internetu	3	3	4	4	5	3	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Łącznie w bibliotekach na terenie gminy znajduje się 50139 woluminów, o ponad 1700 mniej niż w roku 2008. W latach 2008 - 2012 księgozbiór systematycznie się powiększał, w 2013 roku uległ jednak zmniejszeniu. W analizowanym okresie spadła również liczba czytelników i wypożyczeń na jednego czytelnika. Wzrosła natomiast liczba dostępnych czytelnikowi komputerów, przy czym niemal wszystkie miały dostęp do Internetu.

8.2.5. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa i kolejowa

Gmina Miłosław leży w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego (powiat wrzesiński), pomiędzy dwoma ważnymi szlakami komunikacyjnymi: Poznań - Warszawa (autostrada A2) oraz Poznań - Katowice (droga krajowa nr 11). Przez teren samej gminy przebiega droga krajowa Gniezno - Września - Miąskowo (droga nr 15) oraz droga wojewódzka Miłosław - Borzykowo (droga nr 441), a także trasa kolejowa Gniezno - Jarocin.

Zadowalająca gęstość sieci dróg zapewnia dobre połączenie z okolicznymi miastami, jednak aby poprawić bezpieczeństwo konieczne jest przeprowadzenie remontów i modernizacji, szczególnie dróg gminnych i ciągów pieszo-rowerowych, a także zbudowanie obwodnic. Ponadto duże natężenie ruchu samochodowego, zwłaszcza samochodów ciężarowych, powoduje znaczną emisję zanieczyszczeń, utrudnienia komunikacyjne i hałas.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Miłosław sieć wodociągowa jest dostępna praktycznie dla wszystkich mieszkańców, a wodociąg jest zaopatrywany z ujęć wody w Miłosławiu, Białym Piątkowie, Pałczynie, Skotnikach, Czeszewie, Bugaju i Orzechowie.

Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi niemal 110 km i obsługuje ona 2045 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, z czego 725 przyłączy znajduje się na terenie miasta. Z sieci wodociągowej w gminie korzystało w 2014 r. 10343 osób (co stanowi 99,9% ogólnej liczby ludności gminy) i dostarczała ona rocznie 404,5 dam³ wody.

Tabela 11. Wodociągi i kanalizacja na terenie gminy Miłosław w 2014 roku

Wodociągi	Miasto	Gmina
Długość czynnej sieci rozdzielczej w km	13,9	109,9
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoba)	3585	10343
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	725	2045

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Wodociągi	Miasto	Gmina
i zbiorowego zamieszkania (szt.)		
Woda dostarczana gospodarstwom domowym (dam ³)	112,8	404,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	99,9	99,9
Kanalizacja	Miasto	Gmina
Długość czynnej sieci rozdzielczej w km	15,7	29,1
Ludność korzystająca z kanalizacji (osoba)	3105	5980
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	688	1246
Ścieki odprowadzane (dam ³)	146	256
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	86,5	57,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Głównym źródłem powstawania ścieków na terenie gminy są ścieki socjalno-bytowe z prywatnych gospodarstw domowych oraz wynikające z prowadzenia działalności rolniczej.

Podstawowym problemem w gminie są dysproporcje w rozwoju sieci kanalizacyjnej w stosunku do sieci wodociągowej. W 2014 roku czynna sieć kanalizacyjna miała długość 29,1 km, z czego 15,7 km znajdowało się na terenie miasta Miłosław. Ponadto zaledwie 57,7% ogółu mieszkańców korzystało z omawianej instalacji kanalizacyjnej, podczas gdy z sieci wodociągowej korzystali niemal wszyscy mieszkańcy gminy. Zadowolający jest fakt, iż wzrasta - od 2010 roku procent ludności, korzystającej z kanalizacji. W całej gminie do sieci przyłączonych jest 1246 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, a ilość odprowadzonych ścieków w 2014 roku była równa 256 dam³.

Na terenie gminy działają dwie oczyszczalnie ścieków: w Miłosławiu i w Orzechowie oraz 54 indywidualne, przydomowe oczyszczalnie. Liczba tych ostatnich począwszy od roku 2009 stale rośnie (w 2014 wzrost wyniósł 57,4% w stosunku do roku 2008).

Sieć gazowa

Na terenie gminy istnieje sieć gazowa średniego ciśnienia, rozprowadzająca gaz ziemny grupy E (GZ-50), pochodzący ze złóż krajowych.

Tabela 12. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie miasta i gminy Miłosław

Sieć gazowa	Miasto	Gmina
Ludność korzystająca z sieci gazowej (osoba)	191	212
Długość czynnej sieci (m)	12693	19283
Odbiorcy gazu (gosp. domowe)	65	71
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (szt.)	49	57
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkanie gazem (gosp. domowe)	46	50
Zużycie gazu (tys. m ³)	123,7	131,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2014 roku na terenie gminy istniało 19 283 m czynnej sieci gazowej ogółem, z której korzystało 212 osób, z czego aż 90% to osoby pochodzące z miasta. Odbiorcami było łącznie zaledwie 71 gospodarstw domowych. Należy jednak dodać, iż liczba istniejących przyłączy gazowych systematycznie rośnie (w 2014 ich liczba wzrosła o 36,5% w stosunku do stanu z 2010 r.)

Gospodarka odpadami

Miasto i gmina Miłosław, zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 roku (j. t. Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.), zapewnia objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych i realizuje swoje obowiązki ustawowe, do których należą: zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych (w celu ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

biodegradacji), wydzielenie odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych oraz osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu.

Miejszem składowania odpadów odebranych od właścicieli nieruchomości z terenu miasta i gminy Miłosław jest międzygminne składowisko odpadów komunalnych w Bardzie na terenie gminy Września. Na terenie gminy, a także całego powiatu wrzesińskiego nie funkcjonują zakłady zagospodarowania odpadów komunalnych niesegregowanych inne niż składowiska, nie ma również instalacji do utylizacji odpadów poubojowych ani zakładu unieszkodliwiającego martwe zwierzęta o kategorii SRM. Gminne Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, przyjmujące odpady budowlane, chemikalia, opony, zużyty sprzęt RTV czy AGD i inne odpady wielkogabarytowe z obszaru gminy Miłosław, funkcjonują przy oczyszczalniach ścieków w Miłosławiu i Orzechowie.

Tabela 13. Zbiorcze zestawienie odpadów na terenie miasta i gminy Miłosław w latach 2011-2014

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem (t)				
Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Miasto	1540,67	1496,40	1124,11	1136,97
Gmina	2486,35	2354,63	1756,57	1910,31
Odpady pochodzące z gospodarstw domowych (t)				
Miasto	1140,17	1100,90	755,86	752,79
Gmina	1865,57	1772,63	1215,92	1345,09
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na jednego mieszkańca (kg)				
Miasto	314,4	304,1	209,1	209,3
Gmina	179,4	170,3	117,7	129,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W analizowanym okresie ilość zebranych odpadów malała. Podobnie sytuacja kształtowała się w kwestii odpadów przypadających na jednego mieszkańca, a wskaźnik ten w mieście był zdecydowanie wyższy niż na obszarze całej gminy. W latach 2011-2014 ilość zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku na terenie gminy spadła o 23,2%.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Ciepłownictwo i energetyka

Zapotrzebowanie ludności gminy Miłosław w zakresie ciepłownictwa w przeważającej części jest pokrywane w indywidualny sposób przez samych użytkowników. Wyjątkiem są nieliczne systemy zbiorowego zaopatrzenia w ciepło.

Gmina Miłosław jest zaopatrywana w energię elektryczną, dostarczaną przez Grupę Energetyczną ENEA SA - Zakład Dostarczania Energii w Poznaniu - rejon dystrybucji Września z siedzibą we Wrześni. Na obszarze gminy w ramach rejonu dystrybucji Września funkcjonuje placówka terenowa, tj. posterunek energetyczny w Miłosławiu. Energia elektryczna jest z krajowego systemu elektroenergetycznego.

Telekomunikacja

Obszar miasta i gminy Miłosław w całości objęty jest zasięgiem telefonii przewodowej, w związku z czym potrzeby wszystkich mieszkańców pod względem łączności są w pełni zaspokojone. Ponadto gmina objęta jest zasięgiem telefonii komórkowej: Orange, Plus, Play, T-Mobile. Sieć rozwiniętej infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwia również łatwy dostęp do szerokopasmowego łącza internetowego.

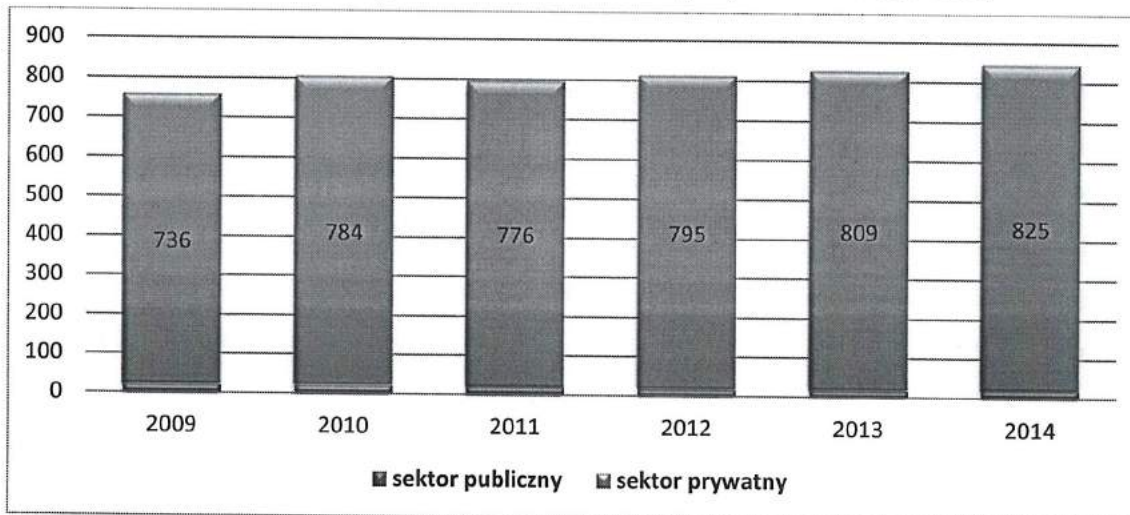
8.2.6. Sfera gospodarki

Podmioty gospodarcze

Podmioty gospodarcze to takie, które prowadzą działalność gospodarczą opartą na ewidencji gospodarczej, czyli zgłoszeniu prowadzenia danej działalności. Podmiotami prowadzącymi działalność mogą być: osoby prawne, fizyczne lub jednostki organizacyjne, które nie posiadają osobowości prawnej.

Wykres 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Miłosław, według sektorów własnościowych, w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy Miłosław w 2014 roku zarejestrowanych było łącznie 825 podmiotów gospodarczych. Liczba ta z roku na rok wzrastała w analizowanym okresie (w 2014 roku w porównaniu z bazowym rokiem wzrosła o 10,8%), Analizując strukturę własnościową, dominującą rolę sprawują podmioty sektora prywatnego, podczas gdy liczba podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym pozostaje na niemal niezmiennym - równym 20 podmiotów - poziomie (z niewielkim spadkiem do 17 w latach 2012 i 2013).

Tabela 14. Podmioty gospodarcze wg sekcji w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo)	30	35	33	31	34	24
Sekcja B (górnictwo i wydobywanie)	-	-	-	-	-	-
Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe)	75	88	81	76	86	85
Sekcja D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych)	1	1	1	1	1	1
Sekcja E (dostawy wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją)	5	4	4	4	4	5
Sekcja F (budownictwo)	134	145	134	140	136	140

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle)	224	227	221	228	222	221
Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa)	38	38	49	51	52	53
Sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	22	24	24	24	24	27
Sekcja J (informacja i komunikacja)	8	7	9	9	10	9
Sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	22	24	23	24	24	24
Sekcja L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	35	43	47	53	51	54
Sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	34	36	38	38	42	48
Sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	11	12	13	11	13	18
Sekcja O (administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne)	9	9	9	9	9	9
Sekcja P (edukacja)	16	15	17	19	21	20
Sekcja Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	25	25	22	25	28	33
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	12	13	13	10	10	9
Sekcje S i T (podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby)	56	59	58	59	59	65
SUMA	757	805	796	812	826	845

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane Banku Danych Lokalnych w podziale na sekcje, można stwierdzić, że w całym rozpatrywanym okresie dominowała liczba podmiotów sekcji G (handel hurtowy i detaliczny), a także sekcji F (budownictwo) i C (przetwórstwo przemysłowe). Ponadto nie zarejestrowano żadnego podmiotu w sekcji: górnictwo i wydobywanie, a zaledwie jeden w sekcji D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną oraz dostawy wody.

W latach 2009-2014 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła w sekcjach: C, F, J, H, I, K, L, M, N, P, Q, S i T, a zmniejszeniu uległa w sekcjach A, G i R. Zarówno spadki, jak i wzrosty nie były znaczne.

Gmina Miłosław posiada dobre warunki do rozwoju działalności gospodarczej, dzięki gęstej sieci dróg utwardzonych, wysokiemu stopniowi zwodociągowania obszaru gminy,

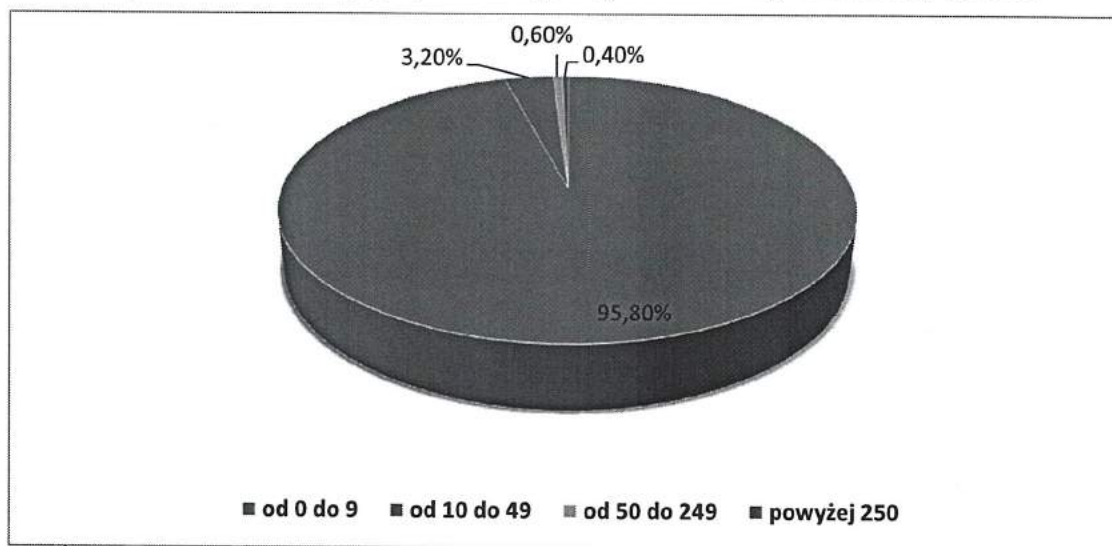
STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

a także dostępowi do łączy telekomunikacyjnych i sieci elektrycznej. Gmina dba również o płynny rozwój zasięgu sieci kanalizacyjnej. Wśród innych czynników stwarzających szanse rozwoju tego sektora należy wymienić:

- wysoki stopień zagospodarowania obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem terenów popegeerowskich,
- stosowanie ulg i zwolnień (w podatku od nieruchomości dla wszystkich przedsiębiorców, którzy chcą zainwestować na terenie gminy i rozpocząć działalność produkcyjną lub usługową),
- wykorzystanie atutów położenia geograficznego (bliskie sąsiedztwo z Poznaniem, Wrześnią), w tym dogodny dostęp do portu lotniczego w Poznaniu,
- wykorzystanie obecności autostrady A-2 jako elementu przyciągającego potencjalnych inwestorów,
- przeznaczanie gruntów pod inwestycje związane z przemysłem, handlem czy usługami.

Dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości ważna jest także możliwość otrzymania wsparcia finansowego ze środków zagranicznych (w tym głównie z budżetu UE).

Wykres 5. Podmioty gospodarcze gminy Miłosław wg wielkości w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Najliczniejszą grupą wśród podmiotów gospodarczych w gminie Miłosław są podmioty zatrudniające do 9 pracowników (95,8%). Są to tzw. przedsiębiorstwa małe. Pozostałe przedsiębiorstwa zajmują niewielki odsetek w przedmiotowej strukturze.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Do głównych pracodawców w gminie należą:

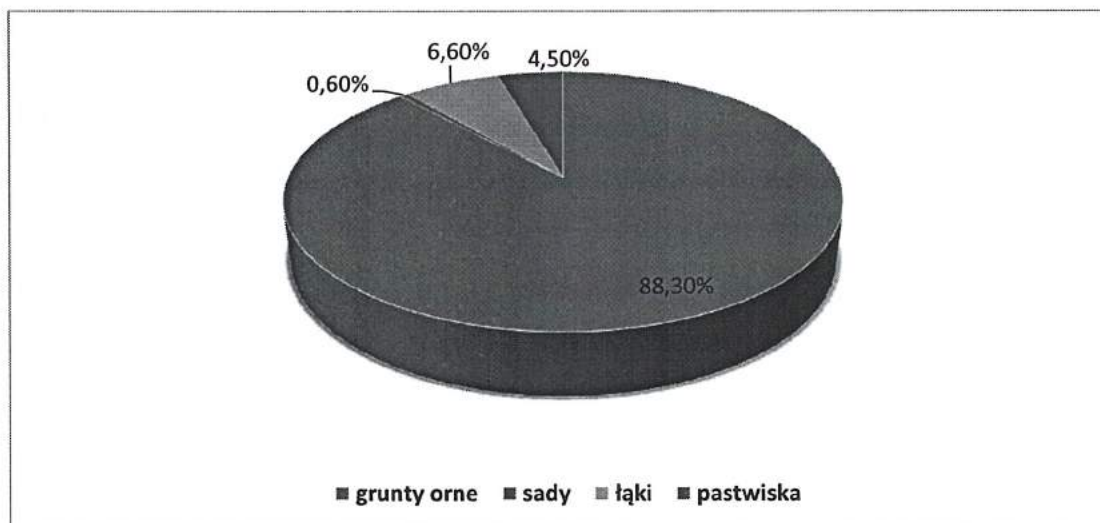
- Browar „FORTUNA” Sp. z o.o. w Miłosławiu – produkcja piwa, otwarta fermentacja – Piwo Miłosław,
- Sklejka Orzechowo S.A. w Orzechowie – produkcja sklejek, płyt, wałków i elementów dekoracyjnych z drewna,
- TARKETT – Polska Sp. z o.o. w Orzechowie – producent półfabrykatów i podłóg drewnianych oraz paneli podłogowych,
- WOOD-SERWIS Sp. z o.o. w Orzechowie – specjalizacja w rozwiązaniach w zakresie maszyn i urządzeń przemysłu drzewnego,
- KLAFS Sp. z o.o. Bagatelka – producent urządzeń wellness i spa (saun),
- Zakład Stolarski Ratajczak – Białe Piątkowo – producent drewnianego sprzętu pszczelarskiego i uli.

Rolnictwo

Przestrzeń rolnicza stanowi ponad połowę ogólnej powierzchni gminy Miłosław, a dokładniej 8035 ha, co stanowi 62% ogólnego obszaru gminy. Ten dział gospodarki – wraz z innymi elementami gospodarki żywnościowej – odgrywa dużą rolę ekonomiczną w gminie.

Na poniższym wykresie zobrazowano strukturę użytków rolnych.

Wykres 6. Struktura użytków rolnych w gminie Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

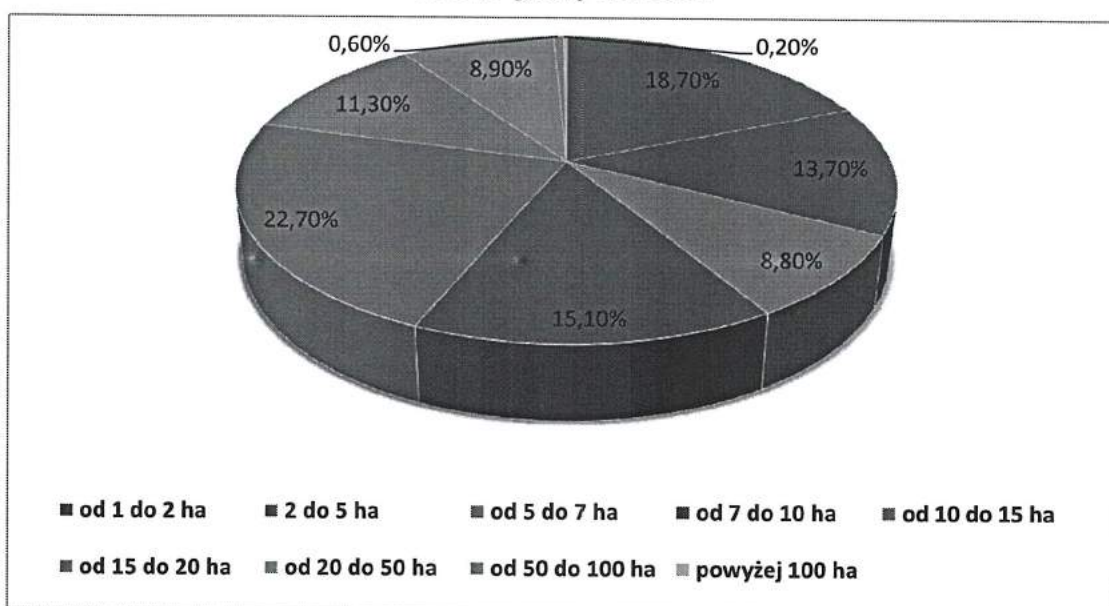

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Największy udział w obszarze użytkowanym rolniczo mają grunty orne. Wśród upraw dominują: pszenica jara i ozima, żyto i jęczmień jary.

Dominującą formę stanowią gospodarstwa od 10 do 15 ha oraz nieco mniejsze od 7 do 10 ha, w sumie stanowią aż 33,8% wszystkich gospodarstw. Najmniej jest gospodarstw wielkopowierzchniowych, których wielkość przekracza 100 ha.

Wykres 7. Struktura procentowa liczby gospodarstw wg wielkości gospodarstw na terenie gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Do mocnych stron miłosławskiego rolnictwa należy zaliczyć:

- korzystne warunki glebowo-przyrodnicze,
- wysoki poziom kultury rolnej w gospodarstwach,
- dobre przygotowanie zawodowe i praktyczne rolników oraz osób obsługujących rolnictwo,
- wysoki poziom produkcji zwierzęcej (trzoda chlewna i bydło)
- warunki sprzyjające tworzeniu gospodarstw agroturystycznych (odpowiednia przestrzeń do rekreacji – Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy),
- wysoki poziom szkolnictwa rolniczego na terenie powiatu wrzesińskiego,
- umiejętność wykorzystywania pomocy finansowej (krajowej i zagranicznej).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Turystyka

Położenie gminy Miłosław jest jednym z jej atutów. Obszar gminy posiada doskonałe warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, zarówno pieszej, jak i rowerowej. Jest to miejsce pokryte niezwykle bogactwem naturalnej roślinności, pośród której można znaleźć także wiele budowli lub ich ruin, które świadczą o bogatej historii tych ziem.

Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne: czerwony, niebieski i żółty. Pierwszy z nich wiedzie przez: Miłosław (PKP), Winną Górę, doliną Miłosławki aż do miłosławskiego parku. Prowadzi on przez ciekawe, zalesione wzniesienia oazowe i dolinę rzeki Miłosławki ze stawami hodowlanymi. Ponadto na trasie wycieczki znajduje się Winną Górę - miejsce spoczynku gen. Jana Henryka Dąbrowskiego. Długość tej trasy to ok. 8 km. Szlak niebieski przebiega przez: Miłosław (park), Sarnice i Czeszewo. Jest to trasa o długości 9 km. Do jej głównych atrakcji należą: rozległe lasy, ciekawy rezerwat przyrody, pomnikowe drzewa, miejsca pamięci narodowej i cenne zabytki w Czeszewie. Szlak żółty: Orzechowo - Czeszewo - Szczodrzejewo - Nowa Wieś Podgórna stwarza okazję do podziwiania ciekawego krajobrazu doliny Warty i zabytków Czeszewa.

Bogactwo środowiska przyrodniczego gminy Miłosław stwarza doskonałe warunki do rozwoju zarówno turystyki, jak i agroturystyki. O potencjale gminy świadczy dogodny jej położenie, bogactwo kompleksów leśnych i obszarów chronionych, niewielki stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego, a także znajdujące się na jej obszarze obiekty kultury materialnej. Agroturystyką w gminie zajmuje się:

- Centrum Rekreacyjno-Hotelowe Bagatelka,
- Gospodarstwo Agroturystyczne u Leny w Czeszewie,
- Ośrodek wypoczynkowy i sportowy U Kazia w Czeszewie,
- Ośrodek Agroturystyczny Dolina Warty w Nowej Wsi Podgórnjej.

Oferują one nie tylko noclegi w sprzyjającym położeniu, ale także wiele innych, ciekawych atrakcji, takich jak imprezy plenerowe czy spływy kajakowe.

Baza noclegowa na terenie gminy to również hotel Boss w Miłosławiu, Gościniec Darz-Bór w Bugaju i Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Mikuszewie.

Gmina Miłosław, z uwagi na przepływającą przez jej obszar rzekę Wartę, jest atrakcyjna turystycznie dla miłośników spływów kajakowych.

8.2.7. Infrastruktura społeczna

Jednym z istotnych zadań samorządu gminnego jest zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności, ponieważ odpowiada on za wszystkie sprawy publiczne dotyczące życia mieszkańców w obrębie jednostki terytorialnej. Od umiejętności gospodarowania zasobami i od tego, jak gmina będzie wykorzystywać swoje szanse, zależy jej rozwój. Infrastruktura jest bowiem kombinacją wielu istotnych sfer, bez których nie jest możliwe prawidłowe funkcjonowanie danej jednostki lokalnej i zapewnienie coraz wyższego standardu życia społeczności lokalnej.

Oświata

Na terenie gminy Miłosław funkcjonują dwa przedszkola prowadzone przez gminę: "Bajkowy Świat" w Orzechowie i "Koszałek Opalek" w Miłosławiu z filią w Mikuszewie. Wedle danych z Głównego Urzędu statystycznego uczęszczało do nich w 2014 roku 366 dzieci. Liczba ta od 2010 roku nieustannie rośnie (wzrost o 9,6%). Funkcjonują również dwa inne przedszkola: „Smerfy” w Miłosławiu (niepubliczne) i przedszkole „Bonifacy” Bagatelka (publiczne).

W gminie funkcjonują również 3 szkoły podstawowe i dwa gimnazja, w których w 2014 roku uczyło się odpowiednio: 702 uczniów w podstawówkach i 292 w gimnazjach. Liczba ta w przypadku szkół podstawowych rosła w latach 2012-2014, spadała natomiast w przypadku gimnazjów.

Tabela 15. Placówki oświatowe na terenie gminy Miłosław

PRZEDSZKOLA
"Bajkowy Świat" ul. Miłosławska 48, 62-322 Orzechowo
„Koszałek Opalek” ul. Łąkowa 31, 62-320 Miłosław
Publiczne Przedszkole "BONIFACY" Bagatelka 4, 62 - 320 Miłosław
Niepubliczne Przedszkole "Smerfy" w Miłosławiu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

ul. Poznańska 1a, 62-320 Miłosław
SZKOŁY PODSTAWOWE
Szkoła Podstawowa im. Wiosny Ludów w Miłosławiu Bugaj 7, 62-320 Miłosław
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Orzechowie ul. Szkolna 18, 62-322 Orzechowo,
Szkoła Podstawowa im. Jana Bogumiła Sokolowskiego w Czeszewie Czeszewo, ul. Szkolna 27, 62-322 Orzechowo,
GIMNAZJA
Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Miłosławiu ul. Poznańska 1a, 62-320 Miłosław
Gimnazjum w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Orzechowie ul. Szkolna 18, 62-322 Orzechowo

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie:
<http://wrzesnia.powiat.pl/powiat/oswiata/informator-oswiatowy/>*

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL) wskaźnik skolaryzacji brutto dla miłosławskich szkół podstawowych w 2014 roku wynosił 96,7%, a dla gimnazjum 97,01%. Wskaźniki te były na niższym poziomie niż analogiczne wskaźniki dla powiatu (98,6% i 100,45%), województwa (97,32% i 101,43%) i kraju (94,72% i 98,41%).

Tabela 16. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Miłosław w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedszkola	240	250	281	332	331	357	366
Oddziały przedszkolne przy szkołach	16	11	13	23	19	23	0
Szkoły podstawowe	627	631	603	629	629	639	702
Gimnazja	385	348	334	315	311	296	292
Razem	1268	1240	1231	1299	1290	1315	1360

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

W 2012 roku w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Miłosław, według danych statystycznych GUS, łącznie znajdowało się 141 komputerów, w tym 121 podłączonych do Internetu. Wyposażenie szkół w komputery na przestrzeni analizowanych lat stopniowo narastało.

Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w gminie Miłosław wypada niekorzystnie w przypadku gimnazjów, gdyż wynosiła w 2012 r. zaledwie 6,7 (analogiczny wskaźnik w powiecie to 8,4, a w kraju 10,17). W szkołach podstawowych liczba ta jest wyższa i w 2012 roku wynosiła 11,65. Ponadto wskaźnik ten jest wyższy niż w powiecie (9,69), województwie (10,21) i kraju (10,02).

Kultura

Działalnością kulturalną na terenie gminy zajmuje się Miłosławskie Centrum Kultury wraz z podlegającymi mu Biblioteką Publiczną i jej filiami oraz świetlicami wiejskimi. Instytucje te są organizatorami wielu imprez kulturalnych. Ponadto w ramach ich działalności prowadzony jest szereg zajęć skierowanych do dzieci i dorosłych. Działalność kulturalna wyżej wymienionych jednostek jest opisana w podrozdziale 2.4 Zasoby kulturowe.

Współpraca zagraniczna

Współpraca między gminą Miłosław a Bergen w Holandii rozpoczęła się już w latach 90-tych ubiegłego wieku. W związku z nawiązaną współpracą dochodziło do wymian młodzieży i wzajemnych odwiedzin delegacji. W ramach współpracy gmina Miłosław była wspierana materialnie (m. in. podarowano jej sprzęt szkolny, strażacki, rehabilitacyjny, a także samochody i leki, sfinansowano budowę Centrum rehabilitacji) i merytorycznie (przeprowadzono szereg szkoleń: w zakresie pomocy dla ludzi niepełnosprawnych i dla chorych na cukrzycę; o systemie pomocy dla niepełnosprawnych w Holandii; o systemie zarządzania kryzysowego; zapoznano z gospodarką wodną w Wenlo-Blerick itp.). W 2010 roku, z okazji dwudziestej rocznicy podpisania umowy o współpracy, Komitet z Bergen odwiedził gminę Miłosław i zaproponował sfinansowanie szkolenia dla miłosławskich rehabilitantów, a także partycypację w kosztach budowy placów zabaw w Czeszewie i Orzechowie.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Sport

Na terenie gminy ogólnodostępne są dwa Kompleksy Orlik 2012: w Miłosławiu i w Orzechowie. Zlokalizowane na obszarze gminy są również: hale sportowe - w Miłosławiu i Bugaju, stadion sportowy w Bugaju, boiska sportowe - przy szkole w Orzechowie i w Białym Piątkowie, bieżnie - w Miłosławiu, Orzechowie i Czeszewie, otwarty basen w Orzechowie. W ponad 60% miejscowości gminy Miłosław znajdują się boiska, przeznaczone do tzw. gier małych (siatkówka, koszykówka, piłka ręczna).

Dodatkowym atutem są działające w mieście i gminie kluby sportowe. Do najważniejszych z nich należą:

- Uczniowskie Kluby Sportowe:
 - „Orlik” – UKS przy Szkole Podstawowej w Miłosławiu,
 - „Sparta” – UKS przy Zespole Szkół w Orzechowie,
 - „Ćwicz Naturę - Złota Rybka” – UKS w Nowej Wsi Podgórnej
 - „Diabły” – UKS w Gorzycach,
 - „Warta” LUKS – UKS WTZ Czeszewo,
- pozostałe Kluby Sportowe
 - **Miejski Klub Sportowy Orlik Miłosław,**
 - **KS Sparta „Sklejka” Orzechowo.**

Podstawowym celem istnienia niniejszych klubów, zespołów jest pielęgnowanie rozwoju kultury fizycznej, zapewnienie rozrywki w ramach zajęć pozalekcyjnych, rozwój zainteresowań, a także szerzenie rozwoju aktywnego stylu życia z nastawieniem na osiągnięcie wysokich wyników w zawodach sportowych. Prowadzą one aktywną współpracę ze szkołami znajdującymi się na terenie gminy, jak również lokalnymi organizacjami.

Świetlice wiejskie i środowiskowe

Na terenie gminy Miłosław w ramach działalności Miłosławskiego Centrum Kultury funkcjonują świetlice wiejskie w Pałczynie, Orzechowie i Czeszewie. Ponadto świetlice wiejskie działają w Skotnikach, Książnie, Chlebowie, Rudkach, Lipiu, Mikuszewie, Nowej Wsi Podgórnej, Gorzycach, Białym Piątkowie, Kłęblowie, Biechowie i Bugaju. Odbývają się

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

w nich zebrania wiejskie oraz imprezy okolicznościowe, takie jak: Jasełka, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Dziecka, wypoczynek letni, dożynki wiejskie, Mikołajki itp.

Świetlice to jedyne miejsca, gdzie mieszkańcy wsi mogą się spotkać razem i integrować. Ponadto w świetlicach w Czeszewie, Pałczynie i Orzechowie organizowane są zajęcia pozalekcyjne (gra na pianinie, taniec, zajęcia folklorystyczne, świetlicowe czy teatralne), a do dyspozycji dzieci są tam także gry, piłki, stół do tenisa i inne przyrządy służące zabawom. W świetlicach mieszczą się też filie biblioteki publicznej.

Tabela 17. Zestawienie kosztów utrzymania i dochodów świetlic wiejskich w gminie Miłosław

Wyszczególnienie	Roczne koszty utrzymania	Dochody z wynajmu sali
Pałczyn	5.183,01	4.686,28
Orzechowo	13.461,39	255,00
Czeszewo	22.612,45	2.051,00
Skotniki	1.962,57	1.683,00
Książno	5.034,27	970,00
Chlebowo	9.858,45	70,00
Rudki	1.227,51	20,00
Lipie	8.505,87	520,00
Mikuszewo	1.959,72	20,00
Nowa Wieś Podgórna	4.574,33	20,00
Gorzyce	5.581,25	320,00
Białe Piątkowo	6.617,99	620,00
Kębłowo	3.275,41	220,00
Biechowo	6.033,29	10,00
Bugaj	6.914,43	20,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Miłosławiu

Ochrona zdrowia

Działalność w zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy sprawują:

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego "Hikomed" s.c., Miłosław, ul. Wrzesińska 27;
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Krystyna Lisiak, Miłosław, ul. Wrzesińska 27;
- Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Danuta Wąsik, Miłosław, ul. Wrzesińska 27,
- Pielęgniarka Środowiskowo-Rodzinna Barbara Karaban, Miłosław, ul. Wrzesińska 27;
- Indywidualna Praktyka Położnej Maria Latusek, Miłosław, ul. Wrzesińska 27;
- Poradnia Lekarza Rodzinnego, Orzechowo, ul. Świerkowa 5.

Ponadto na terenie gminy działa Laboratorium Analityczne (Lab-diagnostyka, ul. Wrzesińska 27 Miłosław) oraz 3 apteki: św. Jakuba (Miłosław, pl. Wiosny Ludów), Maria Danielewska-Nowak Apteka „Arnika” (Orzechowo, ul. Kolejowa), „U Złotego Źródła” (Miłosław, ul. Wrzesińska).

Dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy Miłosław od wielu lat realizowane są liczne programy profilaktyczne m.in.:

- Wczesne wykrywanie chorób piersi kobiet,
- Program profilaktyki chorób układu krążenia,
- Badania na obecność krwi utajonej w kale,
- Badania jaskry.

Urząd Gminy w Miłosławiu jest koordynatorem powyższych badań profilaktycznych i współpracuje z Miłosławskim Centrum Kultury, które organizuje różnego typu projekty z zakresu poprawy jakości życia mieszkańców gminy Miłosław.

W gminie swoją działalność prowadzą również: Miłosławskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym i Niepełnosprawnym oraz Warsztat Terapii Zajęciowej w Czeszewie. WTZ Czeszewo powstał w 2003 roku, a od 2007 jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną Gminy Miłosław. Jest to placówka pobytu dziennego, realizująca zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Ma to na celu umożliwianie rozwoju i poprawy jakości życia uczestnikom Warsztatu poprzez ponoszenie ich sprawności.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Bezpieczeństwo publiczne

W zakresie bezpieczeństwa publicznego, a więc spełnienia wszelkich warunków mających na celu ochronę życia, zdrowia i mienia mieszkańców gminy, szczególną rolę odgrywają powołane do tego odpowiednie jednostki. I tak w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie powiatu wrzesińskiego działa 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej włączonych do Krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. W gminie Miłosław takie jednostki funkcjonują w Miłosławiu, Czeszewie, Orzechowie, Mikuszewie i Białym Piątkowie.

Dbaniem o bezpieczeństwo mieszkańców miasta i gminy zajmuje się Posterunek Policji w Miłosławiu, podlegający Komendzie Powiatowej we Wrześni. Posterunek został zmodernizowany w 2010 roku.

Stowarzyszenia

Stowarzyszenie to organizacja społeczna, zrzeszająca grupę osób o wspólnych celach bądź zainteresowaniach. Przy czym owe zrzeszenie ma charakter dobrowolny, trwały, samorządny oraz nastawiony na cele niezarobkowe, a swoją działalność opiera na pracy społecznej. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne, dotyczące jego działalności. Istnienie stowarzyszeń uregulowane jest przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy Prawo o stowarzyszeniach z 7 kwietnia 1989 roku (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 ze zm.). Najważniejsze stowarzyszenia funkcjonujące na terenie gminy Miłosław to:

- Stowarzyszenie Sołtysów Województwa Wielkopolskiego w Miłosławiu,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Miłosław,
- Miłosławskie Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym i Niepełnosprawnym,
- Stowarzyszenie Kulturalny Miłosław,
- Stowarzyszenie Ekologiczny Miłosław,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Towarzystwo Wykorzystywania Wód Termalnych i Walorów Naturalnych Ziemi Czeszewskiej,
- Miłosławskie Towarzystwo Cyklistów,
- Stowarzyszenie Miłosław Biega.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Pomijając organizacje pozarządowe, którymi są: kluby sportowe (wymienione w rozdziale 2.8.4), ochotnicze straże pożarne (w rozdziale 2.8.7) i stowarzyszenia (w rozdziale 2.8.8), na terenie gminy Miłosław funkcjonują inne organizacje, m. in.:

- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej,
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych – koło Miłosław,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - koło w Miłosławiu i Orzechowie,
- Młodzieżowa Agencja Przewodników Turystycznych - Gimnazjum Miłosław,
- Kółko Rolnicze w Miłosławiu,
- Gminne Koło Wędkarsko-Rekreacyjne w Miłosławiu.

Ponadto na omawianym obszarze istnieją 4 parafie (w Miłosławiu, Orzechowie, Czeszewie, Biechowie). Część obszaru gminy Miłosław (Nowa Wieś Podgórna) należy do parafii w Pogorzeliczy, położonej na terenie gminy Żerków.

Gmina Miłosław realizuje program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Gmina wyraża w ten sposób wolę współdziałania, w celu jak najlepszego zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, tworzonej przez jej mieszkańców w zakresie: kultury i sztuki; kultury fizycznej, sportu i turystyki; ochrony zdrowia; przeciwdziałania patologiom społecznym; integracji europejskiej oraz promocji zatrudnienia i rozwoju gospodarczego. Organizacje pozarządowe są bowiem ważnym partnerem władz samorządowych, które stymulują rozwój miasta i gminy. Najważniejszymi celami programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest:

- budowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- poprawa jakości życia mieszkańców,
- stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej, rozwijanie potencjału społecznego,
- prowadzenie działań na rzecz mieszkańców,
- uzupełnianie działań miasta i gminy z zakresu rozwiązywania lokalnych problemów,
- poprawa funkcjonowania organizacji pozarządowych,
- zrównoważony rozwój.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Wspomniana współpraca odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności i legalności.

Pomoc społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej mają na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia, oraz integracji ze środowiskiem. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie powstaniu trudnych dla obywateli sytuacji oraz organizacja sieci usług socjalnych.

Działalność z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy prowadzona jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłosławiu, który jest jednostką organizacyjną gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie przepisów prawa, Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej, a w szczególności: ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.).

W realizacji zadań Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje w szczególności z:

- Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu - Wydziałem Polityki Społecznej,
- Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni,
- Powiatowym Urzędem Pracy we Wrześni ,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Sądem, jednostkami organizacyjnymi jednostek samorządu terytorialnego, jednostkami państwowymi, organizacjami i szkołami,
- organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie pomocy społecznej.

Dla gminy Miłosław została opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2015, w której oprócz analizy życia społecznego znalazło się szereg zadań do realizacji, przyczyniających się do poprawy jakości życia mieszkańców w gminie. Obejmuje ona:

- diagnozowanie problemów społecznych wstępujących na terenie miasta i gminy,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

- wytyczanie obszarów i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem,
- budowanie i formułowanie celów strategicznych (priorytetów),
- wyznaczanie zadań do realizacji w określonym czasie w celu poprawy warunków życia (cele szczegółowe).

Tabela 18. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną wg powodów trudnej sytuacji

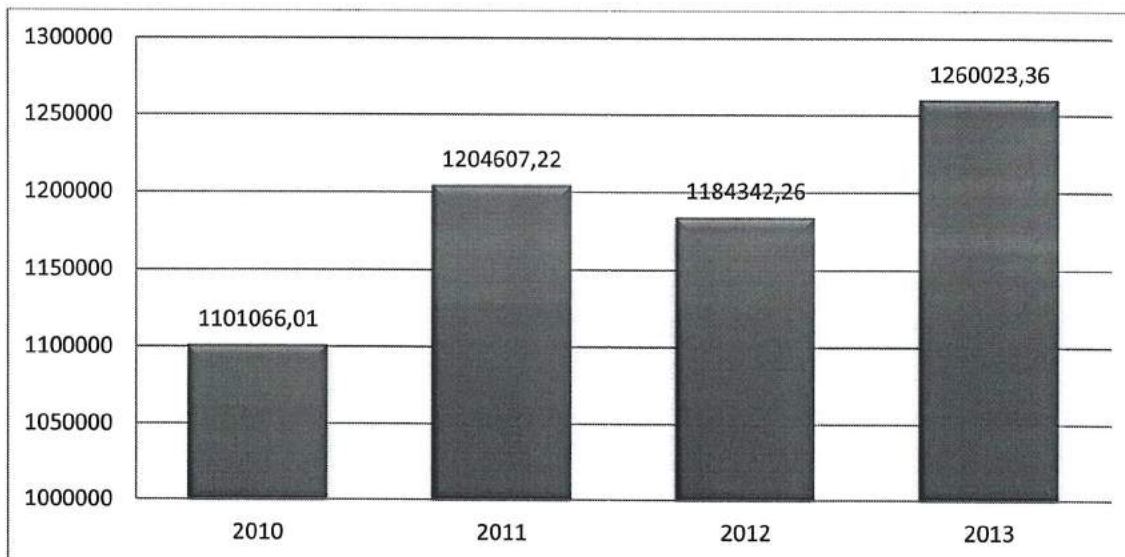
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinie				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	260	259	276	297	264	937	845	895	970	854
Bezdomność	1	1	4	5	2	1	1	8	6	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	107	98	106	100	96	552	206	542	502	485
Bezrobocie	264	258	249	229	207	908	843	821	744	669
Niepelnosprawność	173	171	162	173	148	503	481	442	466	401
Długotrwała lub ciężka choroba	155	137	128	122	115	416	351	334	345	317
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	58	56	46	58	55	203	180	150	192	187
W tym rodziny wielodzietne	4	2	2	3	3	19	10	11	17	20
Przemoc w rodzinie	10	11	10	5	6	47	52	38	15	21
Alkoholizm	57	52	51	50	38	179	134	138	131	94
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	12	12	5	4	22	24	28	11	4

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miłosławiu

Objętych pomocą społeczną w gminie Miłosław w 2014 roku było ponad 930 rodzin. Z punktu widzenia powodów przyznawania pomocy społecznej najliczniejszą grupę stanowiły osoby objęte pomocą z powodu ubóstwa i bezrobocia, a także niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby. Przy czym liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia spadała w analizowanym okresie, a liczba rodzin borykających się z ubóstwem podlegała wahaniom (wzrosła w stosunku do roku bazowego, uległa zmniejszeniu w 2014 r. w porównaniu do 2013). Liczby osób bezrobotnych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych, objętych pomocą społeczną ulegały zmniejszeniu na przestrzeni analizowanych lat. Pomimo to środki przeznaczone na pomoc społeczną w gminie Miłosław systematycznie rosły w latach 2010-2014.

Wykres 8. Środki gminne przeznaczone na pomoc społeczną w gminie Miłosław w latach 2010-2014

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miłosławiu

W celu pomocy osobom borykającym się z różnymi problemami społecznymi w gminie Miłosław uchwała się szereg dokumentów o charakterze strategicznym, które mają za zadanie zdefiniowanie tychże problemów oraz określenie sposobów ich rozwiązywania. Dokumentami tymi są m.in.:

- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii (zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz udzielanie pomocy rodzinom, które dotknięte są wspomnianym problemem);
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zmniejszanie rozmiaru występowania problemu, zapobieganie powstaniu kolejnych, zwiększanie świadomości społecznej, wsparcie osób dotkniętych problemem);
- Powiatowy Program wspierania edukacji oraz Wyrównywania Szans Edukacyjnych Dzieci i Młodzieży (wsparcie młodzieży z grup o utrudnionym dostępie do edukacji, a także wspomaganie ich rozwoju m.in. poprzez stymulowanie aktywności twórczej oraz podnoszenie jakości kształcenia w szkołach).

Gmina Miłosław przeciwdziała również problemowi nadużywania alkoholu. W tym celu została powołana Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której głównym zadaniem jest nakłanianie do podjęcia leczenia odwykowego oraz pomoc w formie merytorycznej i prawnej rodzinie dotkniętej problemem. W gminie

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

utworzono również tzw. „punkty konsultacyjne” (w Miłosławiu i Orzechowie) dla rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu.

8.2.8. Sfera finansowa gminy

Gospodarka finansowa gminy opiera się na budżecie, który jest planem finansowym, uchwalanym na okres jednego roku kalendarzowego. Budżet gminy, najprościej ujmując, to roczny plan dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów. Jest podstawą realizacji zadań publicznych w celu zbiorowego zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności oraz podejmowania działań rozwojowych. Ich realizacja z kolei wpływa na wzrost atrakcyjności i konkurencyjności gminy w regionie. Na potrzeby niniejszego dokumentu przygotowano analizę sytuacji finansowej gminy Miłosław, co jest niezmiernie ważne w związku z podejmowaniem wszelkich działań określonych w niniejszej strategii oraz możliwościami sprostania im.

Tabela 19. Sytuacja finansowa gminy Miłosław

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	20194833,00	22452137,67	32323558,62	35584325,92	29674794,91	27572964,51	29890901,97
Dochody na 1 mieszkańca	1966,39	2175,81	3099,39	3421,90	2851,70	2667,92	2887,17
Wydatki ogółem	19461400,46	21512761,22	32513411,14	48151158,92	30401221,66	25549944,94	27876549,16
Wydatki na 1 mieszkańca	1894,98	2084,77	3117,60	4630,36	2921,51	2472,18	2692,61
Deficyt			-189853	-12566833	-726427		
Nadwyżka	733432,5	939376,5	-	-	-	2023020	2014353

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na przestrzeni analizowanych lat w gminie Miłosław można zauważyć zmienną tendencję skali dochodów i wydatków oraz w ich wielkości w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W latach 2008-2011 dochody i wydatki gminy sukcesywnie rosły. Analogicznie kształtowała się w tym okresie dynamika zmian dochodów i wydatków na 1 mieszkańca gminy. Natomiast kolejne lata przyniosły systematyczny spadek wydatków ogółem, przy jednoczesnym wahaniami poziomu dochodów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Pomimo, iż w analizowanym okresie w gminie aż trzykrotnie odnotowano przewagę wysokości wydatków nad dochodami (deficyt), to warto zwrócić uwagę na fakt, że gmina realizuje wiele zadań inwestycyjnych poprawiających jakość życia mieszkańców. Większość inwestycji jest finansowana ze źródeł zewnętrznych. Często jednak refundacja wspomnianych inwestycji następuje dopiero po zakończeniu i rozliczeniu realizowanego zadania, przez co gmina musi zabezpieczać środki na jego finansowanie we własnym zakresie.

Gmina Miłosław nie przekroczyła ustawowo określonych wskaźników finansowych w analizowanych latach i otrzymała pozytywną opinię do budżetów w poszczególnych latach, wydaną przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Poznaniu.

Ponadto gmina realizuje szereg inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (tabela zamieszczona poniżej).

Tabela 20. Inwestycje zrealizowane przez gminę Miłosław w latach 2007-2015 przy wsparciu środków unijnych

Nazwa zadania	Koszt zadania w zł	Przyznana pomoc ze środków unijnych	Źródło dofinansowania
Rozbudowa i termomodernizacja domu kultury w Palczynie wraz z zagospodarowaniem terenu	516.506,52	286.860,00	PROW 2007-2013 Oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”; Działanie 313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi
Zmiana sposobu użytkowania budynku poszkolnego na świetlicę wiejską w Chlebowie wraz z jej rozbudową	606.429,28	282.645,00	PROW 2007-2013 Oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”; Działanie 313, 322, 323 Odnowa i rozwój wsi
Przebudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Miłosław – remont studni głębinowej nr 1 w Palczynie oraz przebudowa stacji uzdatniania wody w Miłosławiu	310.644,52	146.253,00	PROW 2007-2013 Oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”; Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.
Remont świetlic w miejscowościach Rudki, Lipie, Gorzyce oraz budowa placów zabaw w miejscowościach Czeszewo, Mikuszewo	256.509,89	157.637,00	PROW 2007-2013 Działanie 413 „ Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju ” w ramach „ Odnowa i rozwój wsi ”

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Nazwa zadania	Koszt zadania w zł	Przyznana pomoc ze środków unijnych	Źródło dofinansowania
Budowa Szkoły Podstawowej w Miłosławiu – Bugaj etap III, IV, V	5.332.097,46	2.870.121,75	<u>WRPO 2007-2013</u> <u>działanie 5.2</u>
Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków w Gminie Miłosław – aglomeracja Miłosław (kanalizacja) i aglomeracja Orzechowo (kanalizacja, oczyszczalnia ścieków)	23.236.330,71	17.107.271,09	<u>WRPO 2007-2013</u> <u>- działanie 3.4</u>
Budowa placów zabaw w miejscowościach Lipie, Kębłowo, Książno, Bugaj, Orzechowo, Miłosław	270.208,63	160.000,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działanie 413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Odnowa i rozwój wsi”</u>
Budowa Wiejskiego Domu Kultury w miejscowości Książno	784.572,91	448.731,26	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”;</u> <u>Działanie 313, 322, 323</u> <u>Odnowa i rozwój wsi</u>
Zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w Skotnikach i Biechowie	328.408,35	193.947,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”;</u> <u>Działanie 313, 322, 323</u> <u>Odnowa i rozwój wsi</u>
Zakup wyposażenia dla Miłosławskiego Centrum Kultury – 2 etapy	I etap 73.480,20	I etap 53.037,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działanie 413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Odnowa i rozwój wsi”</u>
	II etap 64.744,74	II etap 42.110,00	
	RAZEM 138.224,94	RAZEM 95.147,00	
Budowa placu zabaw w miejscowości Gorzyce - Gmina Miłosław	45.104,00	29.440,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działanie 413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Odnowa i rozwój wsi”</u>
Zakup mebli i naczyń dla świetlicy wiejskiej w Biechowie, Chlebowie, Pałczynie i Białym Piątkowie	26.770,97	15.360,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup mebli dla świetlicy wiejskiej w Kębłowie i Nowej Wsi Podgórnej	10.999,84	6.311,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach "Małe Projekty"</u>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Nazwa zadania	Koszt zadania w zł	Przyznana pomoc ze środków unijnych	Źródło dofinansowania
Zakup sprzętu komputerowego dla świetlicy w Książnie	6.500,00	3.729,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup kosiarek dla sołectwa Gorzyce i Skotniki	11.500,00	6.598,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup zestawów biesiadnych dla miejscowości Orzechowo, Gorzyce, Kębłowo, Nowa wieś Podgórna	17.343,00	9.870,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Gorzycach i Biechowie	17.441,80	9.926,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Chlebowie i Orzechowie	17.340,90	9.868,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi Podgórznej, Skotnikach i Białym Piątkowie	17.109,98	9.737,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Pałczynie, Czeszewie i Białym Piątkowie	17.239,77	9.811,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Rudkach i Mikuszewie	15.414,59	8.778,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Zakup wyposażenia dla świetlicy wiejskiej w Lipiu i Pałczynie	17.289,76	9.839,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Małe Projekty"</u>
Utwardzenie terenu przy budynku Wiejskiego Domu Kultury w miejscowości Książno	97.145,02	63.183,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działania 413: „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”</u> <u>w ramach "Rozwój i odnowa wsi"</u>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Nazwa zadania	Koszt zadania w zł	Przyznana pomoc ze środków unijnych	Źródło dofinansowania
Budowa placów zabaw w miejscowościach Chlebowo i Białe Piątkowo – Gmina Miłosław	69.773,73	45.381,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działania 413: „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Rozwój i odnowa wsi”</u>
Renowacja wieży pałacu w Miłosławiu	25.749,30	16.747,28	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Małe Projekty”</u>
Budowa placu zabaw w miejscowości Bugaj	45.510,00	15.707,23	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Małe Projekty”</u>
Zakup wyposażenia dla obiektów rekreacyjno – sportowych na terenie Gminy Miłosław	52.844,49	34.370,40	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Małe Projekty”</u>
Zakup mebli oraz zestawów biesiadnych dla sołectw z terenu Gminy Miłosław	40.170,90	32.136,72	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Małe Projekty”</u>
Obchody 700-lecia Miasta Miłosławia	99.965,72	39.891,20	<u>PROW 2007-2013</u> <u>„Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Małe Projekty”</u>
Budowa ogrodzenia zespołu pałacowo-parkowego w Miłosławiu	164.925,60	101.490,00	<u>PROW 2007-2013</u> <u>Działania 413: „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” w ramach „Rozwój i odnowa wsi”</u>
RAZEM	32.596.072,58	21.814.790,61	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Miłosław

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

9. Raport z konsultacji społecznych

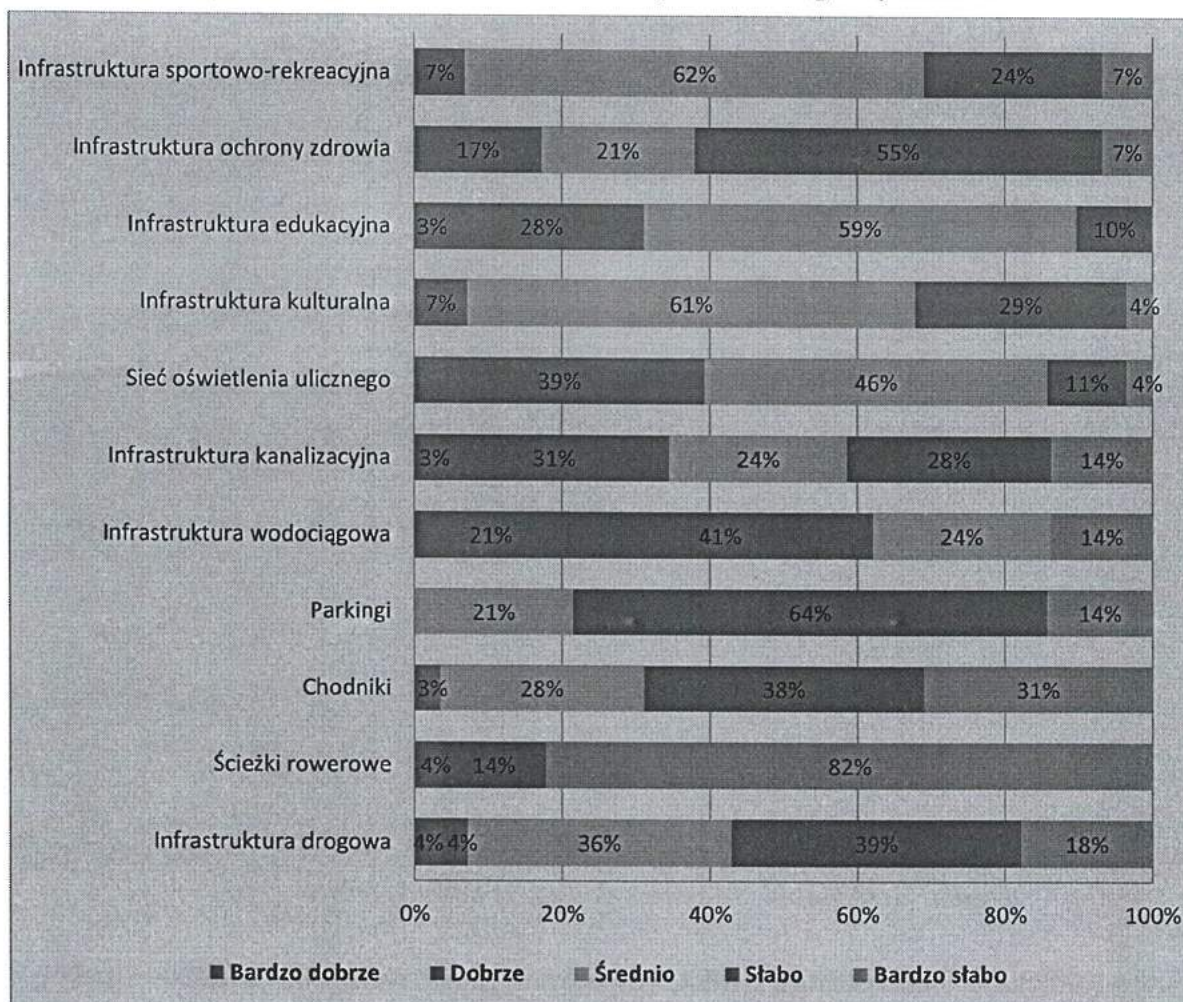
Konsultacje społeczne w sprawie opracowania Strategii Rozwoju Gminy to metoda uzyskiwania opinii, propozycji lub stanowisk konkretnych podmiotów, które są bezpośrednimi odbiorcami proponowanych rozwiązań. Jest to proces składający się z trzech etapów: informowania (prezentacja planów rozwojowych), konsultowania (wyrażanie opinii na temat przedstawionych działań) i współdecydowania (wypracowywanie wspólnego stanowiska w wybieraniu najkorzystniejszych rozwiązań). Jednostkom zaangażowanym w prace nad Strategią konsultacje dają możliwość wpływania na jej kształt, natomiast władzom samorządowym szansę udoskonalenia i znalezienia większej ilości skutecznych rozwiązań.

Pierwsze konsultacje społeczne dotyczące opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016-2022 odbyły się 3 grudnia 2015 roku w Urzędzie Gminy Miłosław. W pierwszej części przekazane zostały najważniejsze informacje na temat tworzonego dokumentu strategicznego, jego wagi w prowadzeniu polityki rozwoju w oparciu o długoterminowe planowanie. Strategia jest także podstawowym narzędziem do ubiegania się o środki zewnętrzne z funduszy unijnych. Następnie przedstawiono dane dotyczące gminy Miłosław, obejmujące sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenną; udostępnione wcześniej przez Urząd Gminy Miłosław, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłosławiu i Główny Urząd Statystyczny. W drugiej części spotkania uczestnicy, pracując w grupach, definiowali problemy zakłócające rozwój ich gminy, wpływające na jakość życia jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązania. Każda z grup debatowała nad innym obszarem priorytetowym, a były to: społeczeństwo, gospodarka i turystyka, przestrzeń i infrastruktura oraz środowisko. W dalszej kolejności uczestnicy wypełniali ankietę, w której mieli ocenić jakość życia w gminie, istotność działań w konkretnych dziedzinach, dostęp do różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych oraz wskazać mocne i słabe strony gminy. Mieszkańcy, którzy nie brali udziału w spotkaniu, mieli możliwość wypowiedzenia się poprzez ankietę zamieszczoną na stronie internetowej gminy Miłosław. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych, jak również wcześniejszego raportu o stanie gminy stanowiły bazę do określenia kierunków rozwoju gminy na najbliższe lata.

Poniżej znajdują się wyniki ww. ankiety.

Wykres 9. Ocena stanu infrastruktury na terenie gminy Miłosław

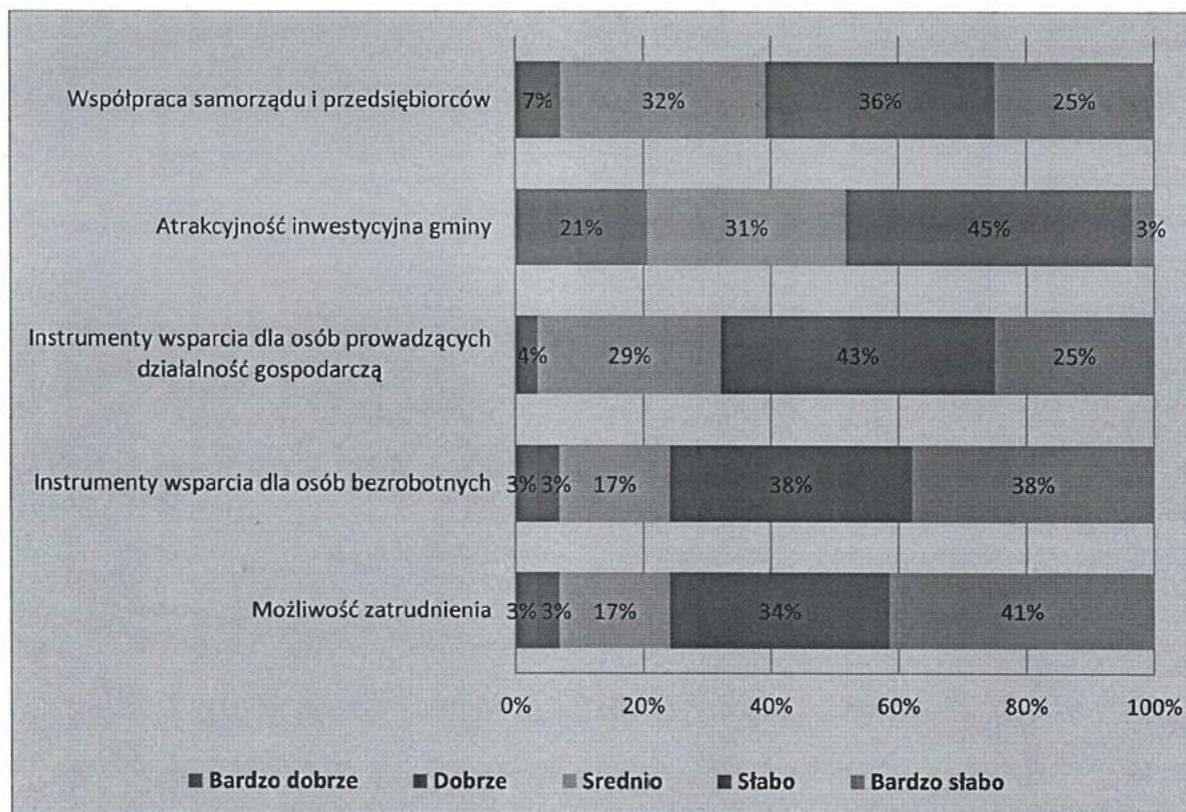

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że mieszkańcy gminy Miłosław najbardziej niezadowoleni są z obecnego stanu ścieżek rowerowych, parkingów i braku dostępu do instytucji ochrony zdrowia. Uwagę zwraca też zły stan chodników i lokalnych dróg. Najwyżej oceniona została infrastruktura wodociągowa, dobry jest też stan oświetlenia ulicznego.

**Wykres 10. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie gminy
Miłosław**

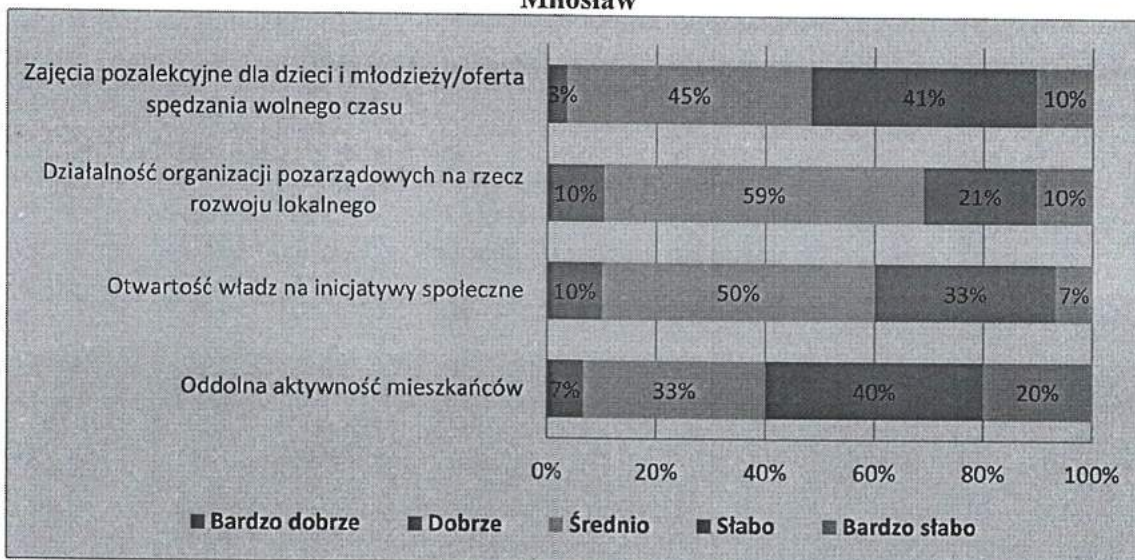

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Mieszkańcy nisko oceniają sytuację gospodarczą gminy, szczególnie w zakresie rynku pracy i wsparcia dla osób bezrobotnych. Z drugiej strony, część ankietowanych widzi potencjał gminy jako teren atrakcyjny inwestycyjnie.

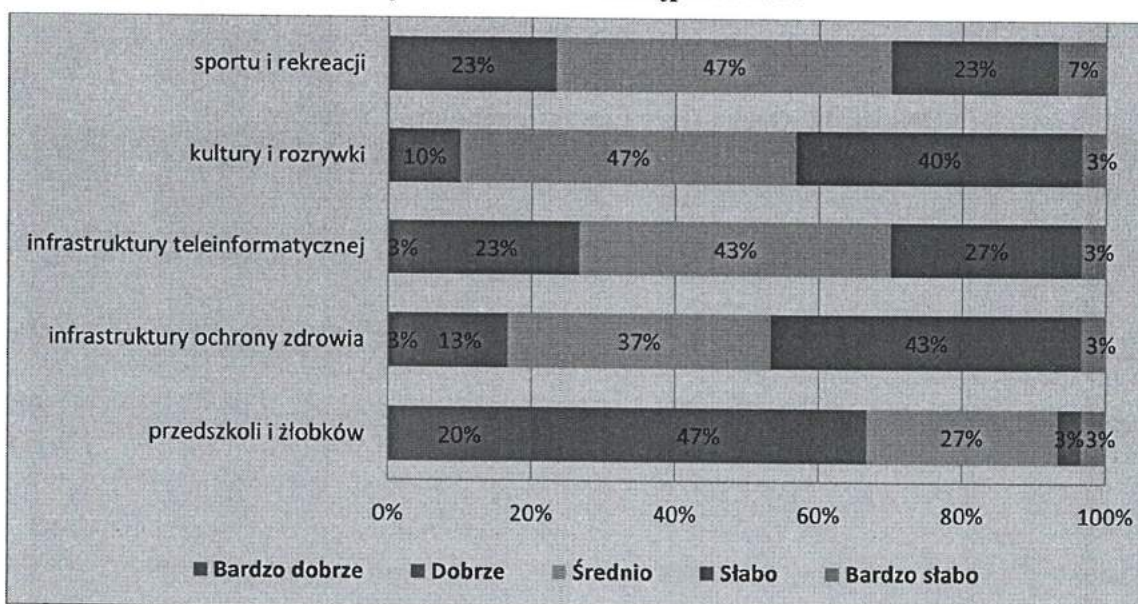
Wykres 11. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W obszarze współpracy społecznej najniżej oceniona została oddolna aktywność mieszkańców i oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży/spędzania wolnego czasu. Najwięcej średnich ocen otrzymała działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy oraz otwartość władz na inicjatywy społeczne.

Wykres 12. Ocena dostępności do:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Mieszkańcy najbardziej zadowoleni są z dostępności do przedszkoli i żłobków, stosunkowo dobre oceny zebrała także infrastruktura teleinformatyczna oraz dostęp do sportu i rekreacji. Najniżej oceniony został dostęp do infrastruktury zdrowotnej.

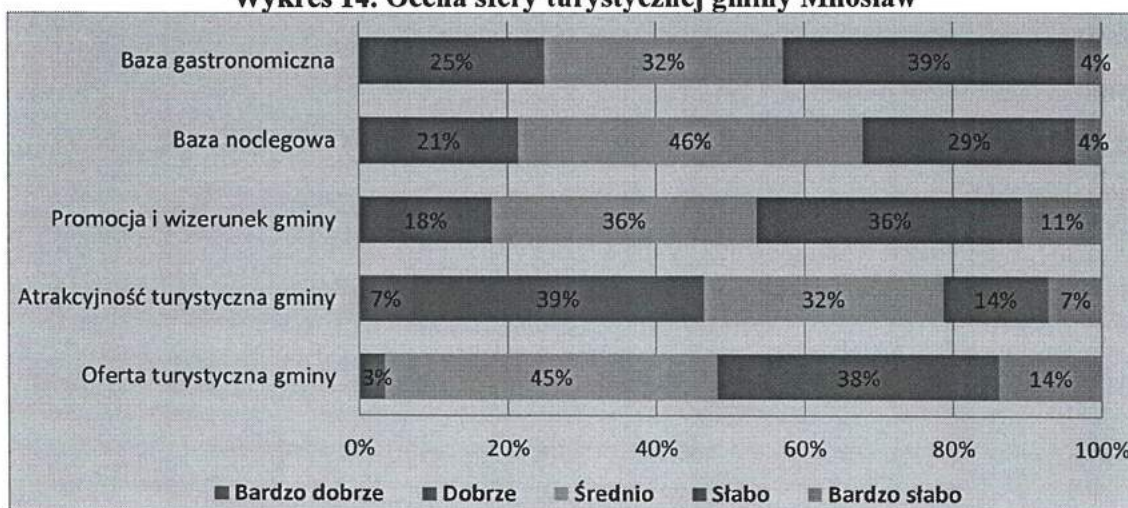
Wykres 13. Ocena środowiska naturalnego na terenie gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W kategorii środowiska naturalnego gminy najniżej oceniono wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gminie, na średnim poziomie mieszkańcy widzą czystość i porządek, a także świadomość ekologiczną. Zadowoleni są z kolei z systemu segregacji odpadów i jakości środowiska naturalnego.

Wykres 14. Ocena sfery turystycznej gminy Miłosław

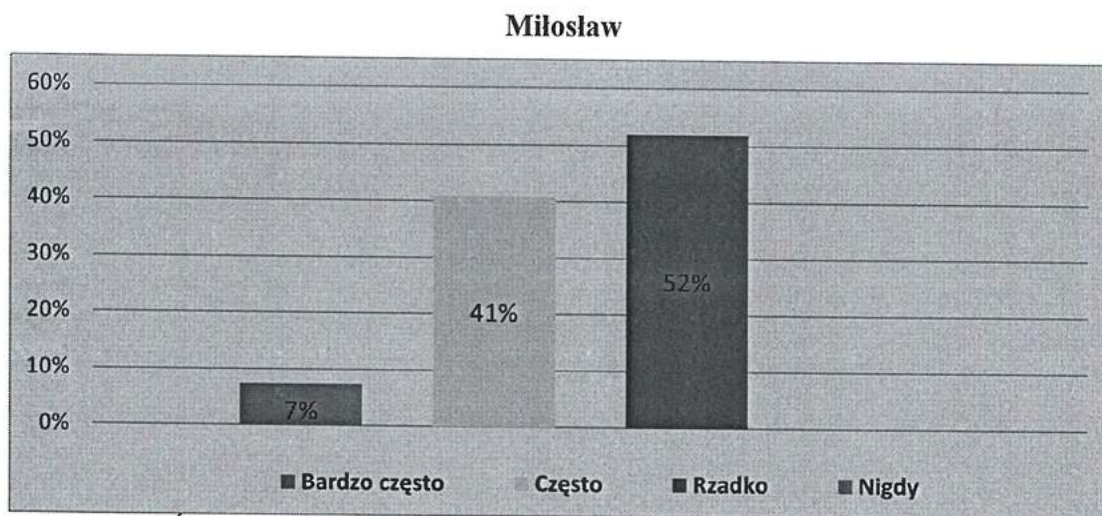

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W sferze turystycznej najlepiej oceniono atrakcyjność turystyczną gminy, co jednak kontrastuje z zaprezentowaną oceną oferty turystycznej i średnim stanem bazy gastronomiczno-noclegowej. Najbardziej zróżnicowane zdanie mieszkańcy mieli w kwestii promocji i wizerunku gminy.

Wykres 15. Częstotliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Z powyższego wykresu wynika, że każdy mieszkaniec gminy uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych organizowanych na terenie gminy Miłosław, jednak połowa bierze w nich udział rzadko, pozostali uczestniczą bardzo chętnie.

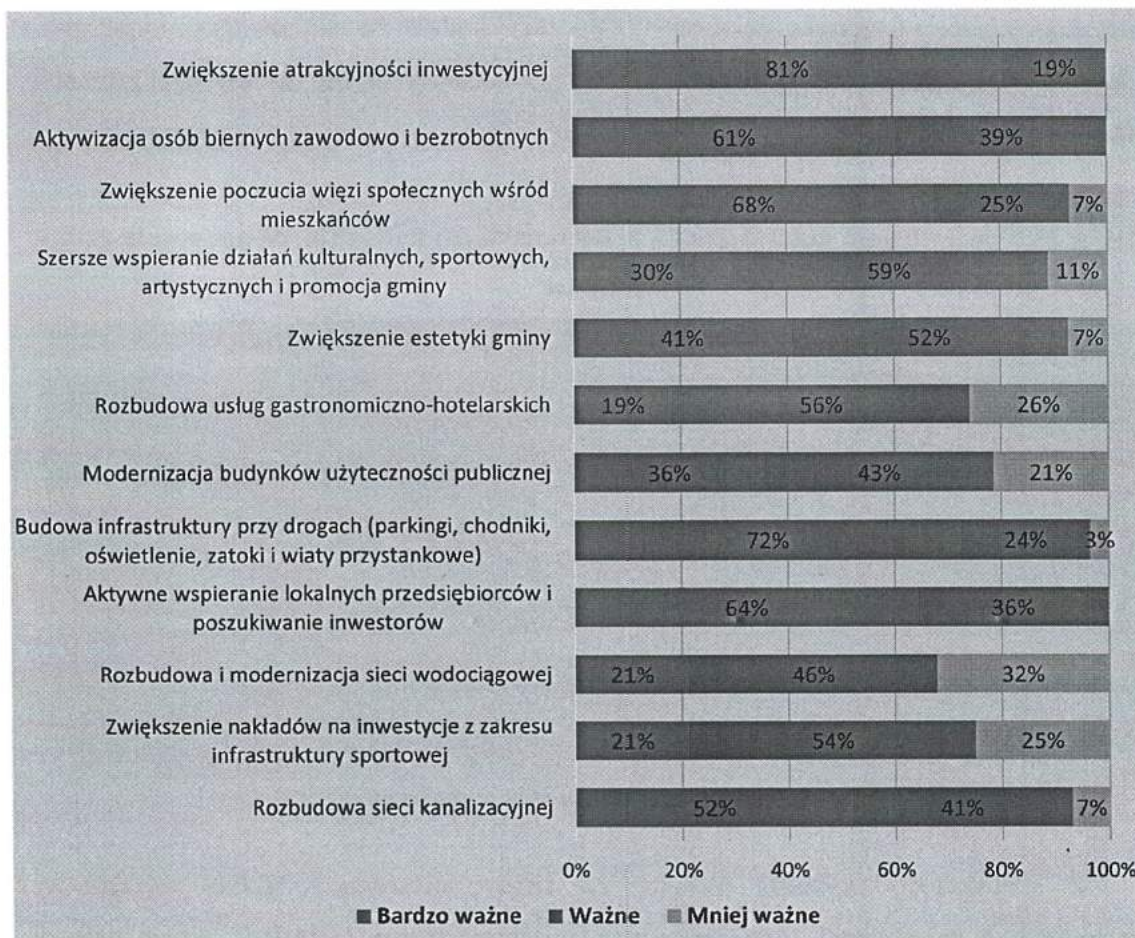
Tabela 21. Wydarzenia kulturalne w gminie

W jakich imprezach Pan/Pani uczestniczy?	Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje?
<ul style="list-style-type: none"> - wystawy - festyny - koncerty - pikniki, dożynki - imprezy kulturalne w gminie - wydarzenia organizowane przez Miłosławskie Centrum Kultury - wydarzenia sportowe - zajęcia Uniwersytetu III wieku - Dni Miłosławia - rajdy rowerowe 	<ul style="list-style-type: none"> - koncertów - imprez sportowych - przedstawień teatralnych - imprez integrujących lokalną społeczność - wydarzeń artystycznych skierowanych do młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 16. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy Miłosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wśród działań najbardziej istotnych dla mieszkańców i rozwoju gminy najczęściej wskazywano zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, budowę infrastruktury publicznej przy drogach oraz zwiększanie poczucia lokalnych więzi społecznych. Mieszkańcy zwracają także uwagę na znaczenie pracy lokalnych przedsiębiorców, aktywizację osób bezrobotnych i potrzebę rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.

Ważnym elementem prowadzonej analizy były pytania o mocne i słabe strony gminy Miłosław. Mieszkańcy wskazali na kilkanaście problemów wymagających interwencji, ze względu na ich możliwy negatywny wpływ na jakość i warunki życia. Wskazano także czynniki składające się na potencjał miejsca, które zamieszkują i które należy wykorzystywać, dążąc do stałego i zrównoważonego rozwoju. W poniższej tabeli znajduje się zestawienie udzielonych odpowiedzi.

Tabela 22. Mocne i słabe strony gminy Miłosław

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - bliskość rzeki Warty - atrakcyjność turystyczna - krajobraz - dobry dojazd do autostrady - bliskość nowoczesnego szpitala powiatowego - bogata historia miasta - rozbudowana sieć wodociągowa - zadbane rynek - bliskość zakładu Volkswagena jako pracodawcy - atrakcyjne tereny inwestycyjne - dogodne położenie 	<ul style="list-style-type: none"> - brak miejsc pracy - brak ścieżek rowerowych - niska jakość dróg - trudny parking przy UG - małe możliwości finansowe gminy - słabe skanalizowanie - brak gospodarki wodnej - brak inicjatyw ze strony samorządu - brak wsparcia przedsiębiorców - zanieczyszczone ulice - zły stan chodników - brak przemysłu - brak promocji gminy - brak inwestycji - brak imprez kulturalnych - brak miejsc do rekreacji - brak kontroli spalania śmieci w piecach domowych - słabe warunki mieszkaniowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Drugie spotkanie w ramach konsultacji społecznych odbyło się 18 lutego 2016 roku w Urzędzie Gminy Miłosław. Zaprezentowane zostały wtedy wyniki pierwszych konsultacji społecznych, tj. wypracowane formularze problemów oraz wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Miłosław. Wyniki te zostały przekazane do publicznej wiadomości za pośrednictwem strony internetowej gminy. W tym samym czasie mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania swoich propozycji działań lub uwag w ramach wypracowanych celów poprzez specjalne formularze. Termin ich nadsyłania upłynął 6 marca 2016 roku. Konkludując, można stwierdzić, że konsultacje społeczne to najlepszy sposób na zdiagnozowanie potrzeb lokalnej społeczności i jednocześnie zwiększenie zaangażowania w życie gminy. Poprzez rozwój komunikacji społecznej wśród mieszkańców i z lokalnym samorządem, zapobiega się podejmowaniu niewłaściwych decyzji i ewentualnym sytuacjom konfliktowym, wynikającym z obopólnego niezrozumienia swoich racji. Konsultacje zwiększają także poziom zaufania do lokalnych władz.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza SWOT	5
Tabela 2. Drzewo celów.....	7
Tabela 3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2016-2022	26
Tabela 4. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy Miłosław	35
Tabela 5. Ruchy naturalne zmian liczby ludności w gminie Miłosław	38
Tabela 6. Liczba mieszkańców stałych i zameldowanych tymczasowo	38
Tabela 7. Saldo migracji.....	39
Tabela 8. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg płci.....	40
Tabela 9. Zabytki w gminie Miłosław.....	46
Tabela 10. Dane dotyczące placówek bibliotecznych na terenie gminy Miłosław	48
Tabela 11. Wodociągi i kanalizacja na terenie gminy Miłosław w 2014 roku.....	49
Tabela 12. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie miasta i gminy Miłosław	51
Tabela 13. Zbiorcze zestawienie odpadów na terenie miasta i gminy Miłosław w latach 2011-2014..	52
Tabela 14. Podmioty gospodarcze wg sekcji w latach 2009-2014.....	54
Tabela 15. Placówki oświatowe na terenie gminy Miłosław	60
Tabela 16. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Miłosław w latach 2008-2014	61
Tabela 17. Zestawienie kosztów utrzymania i dochodów świetlic wiejskich w gminie Miłosław	64
Tabela 18. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną wg powodów trudnej sytuacji	69
Tabela 19. Sytuacja finansowa gminy Miłosław.....	71
Tabela 20. Inwestycje zrealizowane przez gminę Miłosław w latach 2007-2015 przy wsparciu środków unijnych.....	72
Tabela 21. Wydarzenia kulturalne w gminie.....	81
Tabela 22. Mocne i słabe strony gminy Miłosław.....	83

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Miłosław w latach 2008-2014	35
Wykres 2. Struktura ekonomiczna ludności gminy Miłosław.....	37
Wykres 3. Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni	39

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIŁOSŁAW NA LATA 2016 - 2022

Wykres 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Miłosław, według sektorów własnościowych, w latach 2009-2014	54
Wykres 5. Podmioty gospodarcze gminy Miłosław wg wielkości w 2014 r.....	56
Wykres 6. Struktura użytków rolnych w gminie Miłosław.....	57
Wykres 7. Struktura procentowa liczby gospodarstw wg wielkości gospodarstw na terenie gminy Miłosław.....	58
Wykres 8. Środki gminne przeznaczone na pomoc społeczną w gminie Miłosław w latach 2010-2014	70
Wykres 9. Ocena stanu infrastruktury na terenie gminy Miłosław	77
Wykres 10. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie gminy Miłosław	78
Wykres 11. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie gminy Miłosław	79
Wykres 12. Ocena dostępności do:	79
Wykres 13. Ocena środowiska naturalnego na terenie gminy Miłosław.....	80
Wykres 14. Ocena sfery turystycznej gminy Miłosław.....	80
Wykres 15. Częstotliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Miłosław.	81
Wykres 16. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy Miłosław.....	82

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Miłosław	30
---	----

Przewodniczący
Rady Miejskiej
Hubert Gruszczyński
Hubert Gruszczyński

